

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

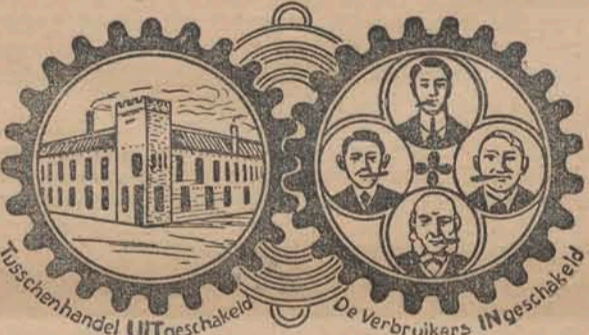
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 1726J, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerén. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Figuren uit onze Koloniale Historie. — Uit de Pers in Nederland. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. — Ingezonden Stukken. — Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 12 tot 19 April 1922.

Figuren uit onze Koloniale Historie.

WILLEM USSELINX.
1567—1647?

Het is niet alleen naar het Oosten geweest, dat de expansiezucht onzer Groote Republiek zich richtte. Als van zelf moesten ook de Spaansch-Amerikaansche koloniën, die zooveel dichterbij lagen, de aandacht trekken. Reeds in 1578 wees admiraal Bloys van Treslong op de Spaansche zilveryloten en sedert was de vaart naar de West even druk als op de Oost. Aan de Oostkust van N.-Amerika legde men de kolonie Nieuw-Nederland aan en Hudson ontdekte in 1609 de baai naar hem genoemd.

Het is dus geen wonder, dat het denkbeeld ontstond een W. I. C. op te richten, gelijk er, sedert 1602, een V. O. I. C. bestond. Aan de oprichting dier W. I. C. nu is verbonden de naam van Willem Usselinx, hoewel hij er de stichter niet van geweest is. Hij was van het in 1621 verleende octrooi de vijand. Maar het denkbeeld over den handel en kaapvaart op de West, hetzelfde althans, als van Oldenbarnevelt deed voor de Oost, is van hem. „De Brabantsche uitgewekene Willem Usselinx”

— zegt Busken Huet — „heeft gedurende het grootste gedeelte van zijn tachtigjarig leven voor eene „Compagnie geijverd, welke noch het oorlogvoeren „met het handeldrijven paren, noch een volstrekt „monopolie uitoefenen, noch haar gezag op den „grondslag van den schrik der wapenen vestigen, „noch ten aanzien der participaties een stelsel van „geheimhouding volgen, noch in zichzelf eene „aristocratische Republiek in de reeds zoo aristocratische der Geunieerde Provinciën vormen zou, „maar, met geringe afwijkingen, geschoeid zou zijn „op de leest van helgeen naar de meest geavanceerde, de meest democratische, de meest vrijzinnige economische begrippen dier dagen gevorderd „werd”.

Ziedaar het geheim van Usselinx' illusiemislukking genoemd. Usselinx wilde het voor zijn dagen onmogelijke. Coen, wiens Compagnie het tegendeel was, steeg tot grooten roem. Usselinx wilde scheiding van handel en staatkunde en dat was naar de begrippen van toen — en van thans — onmogelijk.

Geboren te Antwerpen 1567, verlaat Usselinx om geloofsvervolgung in 1585 de stad zijner inwoning en wordt handelsagent van Antwerpse huizen in Spanje, Portugal en op de Azoren. Zes jaren later vinden wij hem terug als een vermogend jongmensch te Amsterdam van streng Calvinistisch geloof. Toen reeds droeg hij met zich om het plan om den Koning van Spanje de wereldheerschappij te ontwingen. En het middel daartoe zal zijn: eene uitgebreide vestiging in West-Indië. Hij huldigde daarbij, naast vrijzinnige koloniale begrippen, „een

*) Litt. Fant. en Kritieken. V. Willem Usselinx.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Maat Kleeding

Tailleur naar maat
van prima Wollen Gabardine (kleermakerswerk)
Coupe en afwerking worden door den naam van ons huis gewaarborgd

Speciaal: fl. 79.-

Costume naar maat
vervaardigd van de beste Engelsche en Fransche stoffen, geheel op zijde gevoerd, alles 1ste klas werk, de renomé van ons huis

Speciaal: fl. 95.-

Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

BESCHIKBAAR.

Huwelijks-Uitzetten Uitrustingen voor Indië Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij U het beste leveren, in de meest kostbare, maar ook in de eenvoudigste uitvoering. Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:

Lingerie - Bedlinens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinens

voor Hotels, Restaurants, enz.

Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

grote mate van kerkelijke onverdraagzaamheid". Herhaaldelijk heeft Usselinx gepubliceerd wat hij op koloniaal gebied tot stand wilde brengen. In een concept-octrooi, door vlugschrift op vlugschrift toegelicht, gaf hij de grondslagen aan, waarop, naar zijn meening, een handelscompagnie moest worden opgericht. Volgens Busken Huet beging hij daarbij de volgende fouten:

„In de eerste plaats begreep hij niet, dat het niet aanging het bekeeringswerk onder die vreemde volken, waarmede wij in handelsovereenkomsten geraakten, zoo sterk op den voorgrond te stellen. Daarna was het een dwaling van hem, dat hij eischte, dat eene compagnie, zoodat hij zich die dacht, voortdurend rekening en verantwoording kon doen aan hare aandeelhouders. Geheimhouding was, hoevele misbruiken daardoor ook ontstonden, door den strijd dien een dergelijke compagnie te voeren had, noodzakelijk. Daarvoor had zij te veel het karakter van oorlogvoerende mogendheid.”

De onmogelijke eisch van scheiding tusschen handel en staatkunde hebben wij al aangewezen.

Intusschen blijft de figuur van Usselinx belangrijk, omdat hij de apostel is geweest van koloniale denkbeelden, die eerst in onzen tijd tot uitvoering konden komen. Hij kwam daarmede meerdere eeuwen te vroeg en zoo is het dan geen wonder, dat zijn leven een mislukking werd. De herinnering verwijlt ongaarne bij het schouwspel van verstompte geestvermogens, verzwakt eergevoel, miskende schranderheid en vernietigd aanzien van dien Willem Usselinx, wiens ster vijftig jaren te voren zoo glansrijk en zoo veelbelovend was opgegaan. (B. H.). Zowel de plaats waar, als het jaar, waar in hij gestorven is, zijn onbekend.

De feiten van zijn levensloop zijn in verband daarmede en ook op zichzelf belangwekkend.

Reeds vroeg ontwerpt hij (1600, 1604) zijn plan tot stichting van een groote compagnie. Kooplieden en regenten, Staten, Oldenbarnevelt en Maurits toonen meermalen er ooren voor te hebben. Maar in 1609 springt het af. Oldenbarnevelt wil den vrede met Spanje en Spanje wil geen samentrekking van de krachten, die nu verspreid in de West, het al genoeg schade toebrengen.

De zaak was voorloopig afgesprongen. Usselinx bemoeit zich daarop met de droogmakerij van de Beemster. Maar ofschoon een groot deel van zijn kapitaal daarin beleggend, verliest hij zijn geliefkoosde koloniale plannen niet uit het oog. Hij verzaakt er zelfs zijn eigen belangen door en gaat ongeveer 1614 failliet.

Eindelijk wordt er in 1621 een West-Indische Compagnie opgericht. Maar het octrooi daarvan is ingericht naar het model der V. O. I. C. Van al zijn voornaamste denkbeelden was geen enkel aangenomen.

Toen wendt Usselinx zich naar Duitschland, Denemarken en ten slotte naar Zweden. Gustaaf Adolf en Oxenstierna gaan op zijn plannen in. In 1627 wordt er een Zweedsche Zuidzee-Compagnie opgericht, geheel volgens Usselinx' denkbeelden. Maar feitelijk heeft die compagnie nooit naar buiten gewerkt. Ze heeft alleen op papier bestaan. Eerstens was er geen kapitaal genoeg en ten tweede verloor Usselinx door het sneuvelen van Gustaaf Adolf zijn voornaamsten beschermer. Men zegde Usselinx een jaargeld toe en zond hem naar den Haag, om daar de gelden te vinden voor het Zweedsche stiefkind. Maar er was geen animo voor. Usselinx' crediet in Zweden zonk daardoor geducht. Men ondersteunde hem niet genoeg meer, zoodat hij in 1644 genoodzaakt was den Staten-Generaal voortdurend belooning te vragen voor vroeger bewezen diensten.

In Februari 1647 komt zijn naam voor de laatste maal voor in de Resolutiën der Staten-Generaal.

Die feiten zijn hier sober genoeg in herinnering gebracht.

Wie over Usselinx wil lezen, zij aanbevolen het

PIANOHANDEL
P. MOSTERT

Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

proefschrift van Dr. Catharina Ligtenberg: Willem Usselinx (1914). Zeer uitvoerig wordt daarin over Usselinx' leven en over zijn economische geschriften en theorieën gehandeld. Plaatsruimte belet het natuurlijk daaruit ook maar iets over te nemen.

Maar wij willen, om te doen zien wie Usselinx eigenlijk was, gaarne een oogenblik verwijlen zijn aanmerkingen op het octrooi, dat in 1621 de W. I. C. verleend werd.

Wij citeeren Dr. Ligtenberg:

„Hij had tot doel, zegt hij, de eere Gods en het voordeel van de compagnie, terwijl andere ontvoerspers slechts hun eigen voordeel beoogden. Hij kwam op voor de participanten, die immers het geld verdienen, maar zij wilden gezag en profijt voor bewindhebbers en de aandeelhouders ten onrecht houden. Hij wilde dit werk doen uitvoeren naar eischen, die het meebracht, maar zij wilden het precies schoeien op de leest der Oost-Indische Compagnie en dit zou het land belasten en bezwaren geenszins ten bate van de Republiek strekken. Tusschen de Oost en de West was een groot onderscheid: in Oost-Indië trof men machtige handelsdrijvende rijken, waarmede de Compagnie slechts connecties had aan te knopen, in Amerika echter moest nog van alles gedaan worden om den handel te weeg te brengen.

„Als middel gaf Usselinx aan, dat men veel veler moest overvoeren als kolonisten; landen moest worden veroverd, steden gebouwd, landbouw en mijnbouw beoefend, ambtenaren aangesteld, wetten gemaakt, de volken beschaafd en gekerstend. „En zoo'n taak was onmogelijk voor eene compagnie, geheel naar het model van die van Oost-Indië. Men had hier niet te maken met traditie, van vóór-compagnieën of zoo iets; een onbeschreven blad papier lag voor ons; alles kon geregeld worden naar den eisch der zaak, die onder de meest grootsche werken behoorde, die ooit in wereld bij de hand waren genomen; de staat moest er bovendien veel voordeel van ondervinden, in plaats van nadeel.”

„Usselinx verlangt uitdrukkelijk in het octrooi de vermelding, dat de West-Indische Compagnie zich ten doel stelde de eere Gods te bevorderen, door de verspreiding van Christus' Evangelie.”

„Hij wil voorts een kapitaal van 10 miljoen. Tevens wilde hij niet alleen Afrika en Amerika maar ook Terra Australis er in begripen. De bewindhebbers moesten een vast salaris hebben gekozen niet door de magistraten, maar door de geïnteresseerden. Eigenlijk veroordeelt hij het gehele systeem, dat van de V. O. I. C. was overgenomen. Tevens wilde hij geldelijke reserves opleggen en niet overgaan tot uitkeering van hooge dividenden. Voeg daar nog bij, dat hij een Raad van Indië in Nederland wilde en het oppergezag eigenlijks leggen in handen van een College van Theologen, dan kunnen wij den tegenstand begrijpen, die Usselinx eigenlijk overal ontmoette. Heideren toont hij ook te hebben door te eischen, dat het buitenland niet van mededeelneming zou worden uitgesloten. Vreemde concurrentie zou dan vanzelf verminderd worden.

Hij zelf spreekt van den ondank, waarmede hij behandeld was. Hij noemde het een groote onrechtvaardigheid, dat de W. I. C. de vruchten ging plukken van zijn meer dan dertigjarigen noesten arbeid, zonder hem behoorlijk te beloonen voor zijn moeite.

Wij meenen hiermede van Willem Usselinx te scheid te kunnen nemen. Slachtoffer was hij er van dat zijn tijd hem niet begreep en niet kon begrijpen en dat hij met het egoïsme van den mens niet genoeg rekening hield.

In elk geval wijst zijn leven er op, dat hij een geest en een gemoed van hooger rang dan de meesten zijner tijdgenooten bezat.

In elk geval was hij meer dan wat van Oldenbarnevelt hem noemde: een gewone plannenmaker. Hij stelde zich vierkant tegenover de tijdstrooming van daarom moest hij ondergaan.

H. A. RITTER.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1836 te 's-HERTOGENBOSCH Opgericht 1836

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. E. J. M. VAN ZINNICO BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— GERESEERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

Uit de Pers in Nederland.

Insulinde en Zelfregering.

In het jongste Nr. van Leven en Werken, het maandblad voor vrouwen en meisjes, schrijft „Lux“ over het Indische vraagstuk in verband met de groote verantwoordelijkheid, die straks bij de verkiezing onze vrouwen wacht, wanneer zij te beslissen krijgen over de richting van ons koloniaal beleid, o.m.:

„Er is in Indië zelf, kan men zeggen, drieërlei strooming: Er zijn Europeanen, die meenen dat men Indië zoolang mogelijk als wingewest of kolonie moet behandelen, en dat de Indische bevolking nog veel te achterlijk is om reeds haar eigen zaken te kunnen beredderen. Een tweede groep wil: Zelfbestuur voor Indië, als deel van het Nederlandsche Rijk. En de derde, of meest linksche, verwerpt elken band met Nederland, als „een roofstaat“, wien het toch alleen er om te doen is de bruine „broeders“ uit te buiten.

Deze drie groepen vinden nu in ons land zelf hun weerspiegeling. De eerste wordt vertegenwoordigd door hen, voor wie Indië allereerst het land is, van waaruit cultuurondernemingen en banken hun de hoogst mogelijke dividenden en tantièmes moeten aanbrengeu, en die dus in een „conservatieve „politiek“, welke den Indiër „er onder houdt“, het meeste voordeel zien. Bij hen sluiten zich aan, wie meenen dat inderdaad de Indische bevolking nog lang niet rijp is voor zelfbestuur en die den langzamen weg, in het eigen belang dier bevolking, te goeder trouw het veiligst achten. Dit zijn vooral de vertegenwoordigers en aanhangers van den Ned.-Indischen Politiek-Economischen Bond.

De tweede groep vaart onder de vlag: Nieuw-Indië. Zij is vooral de voortzetting en verjonging van de aanhangers der Ethische Politiek in Indië, waarvan wijlen mr. Van Deventer geruimen tijd het hoofd was. Zij ziet in, dat de beweging voor „Zelfregering“, die door het Oorlogs- en Vredesprogram van President Wilson zulk een wijde verbreiding verkregen had, ook de geesten in ons Insulinde niet met rust moet laten, en dat deze er meer en meer naar zullen streven, te verkrijgen wat een aantal Europeesche volksgroepen, wat Ierland, Egypte — en wie weet hoe snel Engelsch-Indië? — wisten te verwerven. En zij meenen dat tijdig tegemoetkomen aan deze beweging, die zij zelf volkomen billijken, verstandiger beleid zal zijn dan een prikkel tot verzet, dat ten slotte Indië van ons land geheel zou vervreemden.

Het zijn vooral de Communisten in ons land, die, als derde groep, met hun aanhang in Indië de „los-van-Holland-beweging“ aanmoedigen.

En nu zullen onze kiezers en kiezeressen straks moeten weten, welke richting zij hier mede willen uitgaan.

Gamakkelijk zal haar, bij de groote onbekendheid met het Indische leven, die ons land ontegenzeggelijk heerscht, de keus niet vallen. Doch juist die onbekendheid moet m.i. de oplossing helpen bevorderen. Want men zal zich deze vraag moeten stellen: aangenomen dat de Indische bevolking over hetgeen best voor haar is moeilijk kan oordeelen, zou zij dit toch allicht niet beter kunnen doen dan onze kiezeressen en kiezers, die er stellig heel en al niet over oordeelen kunnen? En is het niet voor ieder onzer minder onaangenaam, zelf iets tegen kiezen, of zich, zij het ingebeelde, te kortkoming door anderen? Ook al pleegt de menschheid de fout zelden bij zichzelf te zoeken en liefst bij anderen, het blijft iets anders: over eigen lot te beslissen en dan foutief te kiezen, of zich, zij het ingebeelde, tekortkoming door anderen te zien aandoen.

Na door Multatuli's Havelaar te zijn opgeschrikt uit het oude uitbuitingssysteem, zijn wij met ons koloniaal beheer onmiskenbaar de goede richting ingeslagen. Er is de laatste 40 jaar in en voor Indië veel verbeterd, en onze Nederlandse kolonisatie is ook door vreemdelingen erkend als in menig opzicht voor de landsbevolking heilzaam. Doch ook aan de beste voorgdij, de zorgvuldigste en zorgzaamste onderlijke opvoeding behoort, na zekeren tijd, een einde te komen.

„Er is een tijd van komen, Er is een tijd van gaan.”

en wij hebben te begrijpen, dat het einddoel onzer voorgdij moet wezen, het volk van Indië zelfbesturend te maken. In verband met de groote verschillen onder die bevolking, met haar intellectuele en economische achterlijkheid (een goed deel onze eigen schuld trouwens) niet ineens, en wij zullen die bevolking en onszelf dienen, als wij het erheen weten te leiden dat zij, uit vrije verkiezing, een zelfstandig deel van Groot-Nederland blijven wil. De verruiming van onzen volksgezichtskring, de versterking van onze positie in de wereld is daarmee gemoeid. Maar dan moeten wij tijdig begrijpen, dat dit alleen bereikbaar zal blijken, wanneer wij het gezond streven naar Zelfbestuur in Indië tegemoet komen en niet in zelfverheffing zoeken in te perken.

Over hetzelfde onderwerp schrijft Fabricius in „Het Vaderland“ o.a.:

De Tweede Kamer heeft gekozen. Zij heeft bij de Grondwetsherziening haar goedkeuring gehecht aan artikelen, waarbij in het hoofdstuk „Van den Koning“ aan Indië autonomie wordt verzekerd. De belofte ligt er. Rest: het tempo. Alles onder nadere goedkeuring van het Nederlandsche volk, dat ter stembus zal opgaan.

Dat Nederlandsche volk weet een bedroefd klein beetje van Indië af; het heeft er steeds een bedroefd klein beetje van af geweten en het zal er nooit meer van af weten dan een bedroefd klein beetje. Want het stelt er geen belang in.

Als op een examen zou moeten worden blijk gegeven van een slechts elementaire kennis van Indië en de vraag gesteld werd, waar Bandjermasin ligt, waar de kina-plant groeit en welke paar hoofdtalen er op Java gesproken worden, zou méér dan 99 pCt. der Hollanders zakken; het beschaafde deel inbegrepen. Belangstellende Nederlanders kunnen de proef nemen; in hun naaste omgeving of bij.....

Als we een oogenblik op de stembusbeslissing mogen vooruitloopen, wagen we de hoop uit te spreken, dat het Nederlandsche volk zich zijn eigen geschiedenis moge herinneren, meer speciaal de dagen, waarin het er voor vocht om weer zijn eigen heer en meester te worden. Gebrek aan kennis van Indië behoeft nog geen onbillijke gevoelens voor Indië te beteekenen. En dan ziet, geloof ik, de beteekenis van de nieuwe grondwetsbepalingen er ongeveer als volgt uit:

De inheemsche bevolking van Indië — hier is nu uitsluitend het culturele gedeelte bedoeld — kan op dit oogenblik nog niet op eigen beenen staan. Haar plotseeling aan haar lot overlaten gaat dus niet. Er is, en waarlijk niet heel weinig tijd noodig om haar te leeren zichzelf te besturen. Maar de belofte is nu in de grondwet vastgelegd in bewoordingen, die door het tempo van uitvoering niet mogen worden gestemd tot frazen, dat is hier: tot onoprechtheid.

Maar! Na de ruitelijke erkenning in de Grondwet zal de Nederlandsch-Indische regering eveneens te beseffen hebben, dat de opvoeding tot autonomie in Indië niets minder dan een ontzaglijke taak is. Wie de inheemsche bevolking daarginds ook maar eenigermate van nabij kent, weet hoeveel laksheid en knoeizucht nog te overwinnen zullen zijn alvorens een eenigszins bruikbaar korps inlandsche ambtenaren zal zijn gekweekt. Zeker, er bevinden zich bekwaame menschen onder, maar ze zijn nog uitzonderingen. Een proef te Garoet toonde aan, dat Soendanezen goed werk konden leveren. Men had daar de beste elementen uit de inlandsche ambtenaarswereld bijeengebracht (aan de geheele Preanger onttrokken). Maar met die proef — die natuurlijk ten koste ging van het overige deel der Preanger, waar de bevolking het intusschen met de allerongunstigste ambtenaren moest stellen — is niets anders bewezen dan dat er eenmaal werkelijk iets te bereiken zal vallen! Dat is hoopvol, dat is heel veel zelfs, maar dat is ook alles. Als dat goed verstaan wordt, hollen we niet met de nationalist, communisten en hoe ze zich verder mogen betitelen, naar den chaos.

Aansturen op zelfstandig beheer — zeer stellig. Volkomen oprecht, en zoo krachtig als we 't maar kunnen. Maar vooral niet vergeten, dat Nederland thans meer dan ooit het recht heeft te rekenen op loyale medewerking van de inlandsche bevolking zelf. Ook zij moet willen! En daarvan door houding en daden blijk geven. Ze heeft op bestuursgebied nog zowat alles te leeren.

In 't algemeen echter mag men gerust aannemen, dat de inlandsche bevolking nog reeksen van jaren de voorlichting en het bestuur van onzen civielen dienst hard noodig zal hebben.

In hetzelfde blad van Zondag 16 dezer schrijft J. L. J. F. Ezerman onder den titel „Sinjo's“ o.m.:

„Een goed vriend van mij, een beste kerel, die willens en wetens zeker nooit iemand zou willen kwetsen, heeft, toen hij voor 't eerst in Indië kwam, de volgende prachtblunder gemaakt. Hij was naar een klein plaatsje in de bergen getrokken, waar het eenige logement door iemand van gemengden bloede werd gehouden en, 'smorgens opstaande en zijn tijdelijken gastheer, die in zijn schommelstoel van zijn kop koffie zat te genieten, een vriendelijkheid willende zeggen, vroeg hij, na hem goeden morgen gewenscht te hebben, met het onschuldige gezicht ter wereld en volkomen te goeder trouw: „U is zeker een Sinjo?“

Voor den Hollandschen, niet ter zake kundigen lezer zij hier opgemerkt, dat dit precies hetzelfde is, alsof ge aan een Israëliet vraagt, of hij een „Smaus“, aan een Duitscher, of hij een „Mof“ is.

Ik heb deze waarachtige gebeurtenis niet vermeld, om mijn vriend Henri Borel, die de held der historie is, onaangenaam te willen zijn, maar zij is zoo'n treffend voorbeeld van de wijze, waarop wij onze donkerder getinte

Dans-Instituut NICK H. WISSE

Gediplomeerd Dansleeraar
PASSAGE 19 DEN HAAG

Club- en Privaatlessen
in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente).

Inschrijvingen dagelijks van 2-4 en 7-10 uur.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Viliaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Viliaal: Arnhem
Viliaal: Gorinchem
Heemskerkstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389. Tel. 288. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

BESCHIKBAAR.

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

BESCHIKBAAR.

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan“
en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het NIEUWSTE op het gebied van

DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 % gewaarborgd.

BESCHIKBAAR.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

Spreekuren
van 12-2 uur

BEZUIDENHOUT II

DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw

Piet Heinplein, Tel. M. 3874
M. 3875

Bijkantoor: DEN HELDER,

Hoofdgracht 37, Tel. 83.

broeders in Indië dikwijls pijn doen en kwetsen, zuiver door onwetendheid, dat zij, hoewel jaren en jaren geleden voorgevallen, mij altijd is bijgebleven en hij zal het mij, hoop ik, niet ten kwade duiden, dat ik haar als inleiding gebruik voor wat ik hier ga zeggen over een groote groep menschen, wien vaak onrecht gedaan wordt.

Wat wel de oorzaak is, dat de Maleische betiteling van ons „jongheer” en „jongejuffrouw” langzamerhand zoo'n hatelijke beteekenis gekregen heeft, weet ik niet, maar men hoeft maar een enkele maal door een van vreemde smetten vrijen Hollander hebben hooren zeggen: „Zoo'n Njo!” of „Een echte Nonna!”, om te voelen dat, al moge dan het rasverschil in onze koloniën niet zoo'n overwegende rol spelen als bij onze Engelsche buren, het toch in de samenleving een veel te groote plaats inneemt. Helaas moet ik hier aan toevoegen, dat het er, sinds ik voor het eerst in Indië kwam, niet minder op geworden is.

En het eigenaardige is verder dit, dat men over het algemeen veel meer neerziet op personen van gemengden bloede dan op die van zuiver Inlandsch ras. Ik geloof haast, dat het Gobineau is, die het eerst de stelling heeft verkondigd, dat zulke menschen in wezen minderwaardig zijn, maar ik vermoed, dat de meeste sinjo-haters den naam van dezen schrijver niet kennen en dat bij hen voor de zooveelste maal blijkt, dat, hoe onredelijker een vooroordeel is, hoe lastiger het te bestrijden valt.

Door toevallige omstandigheden heb ik in mijn eerste Indische jaren veel met Indosche families omgegaan. Ik was op een kleine plaats op een der Buitengewesten geplaatst en, hoewel mijn herinneringen daaraan in veel opzichten niet tot mijn beste behooren, zou ik schandelijk ondankbaar zijn, zoo ik ooit de hartelijke wijze vergat, waarop ik als jong broekje in dien kring ben opgenomen. Het is lang geleden en de tijden waren heel wat genoglijker dan tegenwoordig. Het leven was niet duur, de menschen, nu ja, niet tevredener dan tegenwoordig, want er werd ook toen duchtig gemopperd, maar ik geloof toch niet, dat het alleen de toover van het verleden is, als ik dien tijd en dat stukje leven op het afgelegen, kalme plaatsje als iets rustigs en effens zie, een lieve herinnering.

Daar waren de picnic's op Zondagmorgen, als we met ons allen naar het strand gingen om te poekaten (met sleepnet visschen) en de rijke buit, op een vuurtje van drijhout geroosterd, onder genoglijke scherts heerlijk opgepeuzeld werd; nooit heeft visch mij zoo heerlijk smaakt. Een ander maal gingen we naar een watervalleetje of naar den vuurtoren, die een uur gaans af lag, of naar het landhuis van een der Chineesche leden van den kring. En dan de verjaardagen van een onzer! Dat waren nog eens fuiven! 's Morgens, om elf uur zoowat, begon het. Eerst kwamen de dames, keurig aangedaan in fijne kabaia en pronk-sarong, de bloote voetjes in de fijne goudmuiltjes, den zakdoek met de sleutels er aan vastgeknoopt, in de hand. De jarige werd gelukgewenscht, omhelsd en gekust. (Nooit in mijn leven heb ik zooveel zien zoenen als in dezen kring). In de ruime voorgalerij nam men om de groote ronde tafel plaats in de „krossi go-jang”, de zalige wipstoelen. Terwijl de bladen met „stroop met selassi” (limonade met pitjes van de papaja-vrucht) rondgingen, keuvelde men over de Indische koetjes en kalfjes, verzorging der planten — chevelures en rozen meestal —, de geheimen der keuken, en, tout comme chez nous, de kokki's en de djongos, het dienend personeel, hoe Mian niet „binnen was gekomen” (letterlijke vertaling van het Maleische „masoek”, wij zouden zeggen: was weggebleven), hoe brutaal Sarina geweest was, hoe „djait” (de naaister) een mooie kabaia verknipt had, enz., enz.

Tegen twaalfen kwamen de heeren van kantoor opdagen; hernieuwd gefeliciteerd en gekus. Er werd wat pittigers geschonken, whisky soda, port en vooral Pahit, het bittertje, dat ik met een hoofdletter schrijft, omdat het toen ter tijde in geheel Indië zoo algemeen gebruikt werd. Nu werden de speeltafeltjes aangeschikt, een paar partijtjes hombra en de dames met enkele niet-hombreurs aan de groote middentafel aan het nossen. O vroolijke nos, wat hebben we daarbij gelachen! Het is een heel eenvoudig domino-spelletje, om centen gespeeld.

Tegen twee uur verdween de vrouw des huizes met eenige vriendinnen, er werd afgerekend, men stond op, om zich even te vertreden en dan, dan kwam het sein, om aan tafel te gaan.

En nu wilde ik, dat ik de culinaire kennis van een Vatel en de pen van een Buffon of van een Brillat Savarin had, want dan alleen zou ik recht kunnen doen aan den glans en de glorie van een Indische rijsttafel, zooals hij bij zulke gelegenheden toebereid, opgedragen en gesavourerd werd. Bas Veth, de veel mopperende, en anderen hebben de rijsttafel in discredit gebracht. Zij spreken van een zwelgen, een brassen, van als een boa constrictor zich tot berstens toe volproppen en weet ik wat meer. Al deze

domooren hebben totaal niet begrepen, dat de rijsttafel op zich zelf een klein, maar fijn wonder van cultuur is. Het dier vreet, de wilde verzvelgt, de mensch eet, maar de artist componeert..... en degusteert een kunstwerk en een kunstwerk is de rijsttafel. Zooals een schilder met verven, een musicus met tonen werkt, zoo werkt een Indische cordon bleu met smaken, zoet en bitter, met tegenstellingen van scherpe en streeiende kruiden, met afwisseling van koud en warm, hard en vloeibaar, vast en smeltend. Waarom is de kookkunst zoo in discredit? Is er verschil tusschen een prikkeling van het gehemelte en van het trommel- of netvlies?

En nu weet ik wel, dat er heel wat onaangenaams van zulk een feest gezegd zou kunnen worden, dat er wel eens duchtig kwaadgesproken werd, dat de verkochte grapjes niet altijd even fijn waren, dat er soms hooger gespeeld werd dan pas gaf, enz., enz. Maar een feit is het, dat wie die onbekrompen, gulle gastvrijheid, die gemoedelijke vroolijkheid, dat ongedwongen zich geven meegemaakt heeft, in dit kille, stijve land met zijn dorre conventies, soms met verlangen terugdenkt aan dien ouden tijd, die jammer genoeg, ook in Indië vervlogen is.

En toch, als er een clubfeest in den Schouwburg te Soerabaja, in den Dierentuin te Batavia gevierd werd, welk een jolijt, wat een genoglijk muziek maken, wat een gracieus dansen! Dansen — ja, dat is hun lust en hun leven en zij doen het keuriger, slepender, lossier dan wij het ooit leeren. En hiermede kom ik op iets, dat mij zeer na aan het hart ligt en dat, naar ik meen, veel te veel verwaarloosd is, namelijk de artistieke begaafdheid der Indo's. Dansen, muziek, toneel, schilderkunst, op elk gebied vindt men onder hen goede, zeer goede krachten en zoo daar tot nog toe zoo weinig van breek naar buiten toe, is dat een debetpost te meer op onze rekening.

Want wat hebben wij te dien opzichte ooit gedaan? Is er in onze koloniën één muziek-, één toneel-, één schildersschool? Gaat er, in welk opzicht ook, leiding van ons uit in die richting? Het jaar, dat ik uit Indië ging, is men na lang debat in den gemeenteraad, voor het eerst te Batavia er toe overgegaan, symphonie-concerten gratis toegankelijk te stellen. Ik denk nog met dankbaarheid aan den krachtigen steun, dien dit voorstel bij den tegenwoordigen voorzitter van den Volksraad, mr. Schumann, en diens echtgenootte vond. Op andere plaatsen is daar nauwelijks geen sprake van. En toch ligt er zooveel prachtig talent braak.

Men verwijt den Indo, dat hij lui is, onwillig zijn handen uit te steken, verzet op den Gouvernementsdienst, waar hij het dan uitzingt tot hij zijn pensioen gehaald heeft. Natuurlijk zijn er zoo, maar hoeveel landskantoren, waar de chefs uit den treure wisselen, drijven voor een goed deel op het mindere personeel, dat grootendeels uit Indo's bestaat! Wie, die den Indischen dienst kent, kent ook niet die oude getrouwen, chefs van comptabiliteit, douane-ambtenaren, waterstaats-opzichters en zooveel anderen, die hun man staan, die dag in, dag uit, hun werk met opgewektheid en toewijding verrichten! Zulke typen, en er zijn er velen, doen u inzien, hoeveel schromelijke overdrijving er in dat generaliseeren schuilt.

Het is hier niet de plaats, om groote onderwerpen aan te roeren. Ik ga dus niet verder in op rasverschil en rasvooroordeel. Maar wat ik wel zeggen wil is, dat alle Hollanders, in het bijzonder de jongeren, die zich opmaken om naar Indië te gaan, zoo zij willen medewerken om den band tusschen dat land en ons eigen vaderland aan te houden, voor alles te strijden zullen hebben tegen het domme vooroordeel, dat een donkere huid, dat gemengd bloed den drager daarvan tot een minderwaardige zoontje stempelen. Het gist onder de Inlanders, maar het kookt onder de Indo's, en dat is niet hun schuld.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

„Boedi Oetomo”.

De indertijd in de Loc. aangekondigde nieuwe Nederlandsche editie van het Jogjasche dagblad Boedi Oetomo is thans in klein formaat verschenen.

Onder het hoofd „Het schoone streven zal en moet zegevieren!” zet de redacteur het doel van deze Nederlandsche editie uiteen:

„Negen maanden lang heeft Boedi Oetomo wegens financiële onmacht de Hollandsche taal moeten versmeden om Javaansche idealen, denkbeelden en bespiegelingen in breed kring te publiceren. Het is bijna niet uit te houden!

Kunnen en moeten wij nog langer zwijgen? Is het wel verantwoordelijk stil te blijven als de machthebbers slechts van eene zijde de belichting der dagelijksche gebeurtenissen

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag
DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELLEN.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

kunnen lezen? Zou het overeenkomen met ons streven naar een waardig volksbestaan, wanneer wij kalm en lijdelijk toezien, dat goede bedoelingen worden misverstaan en omgekeerd voorgesteld; dat zelfs diegenen, die het goed met ons meenen, er door beïnvloed worden? Neen, nogmaals neen!

Gelukkig, dat onze directie onze meening volkomen onderschrijft en ons in staat stelt, al is het in een beperkte ruimte, tegen verdachtmakingen en insinuaties front te maken en door de beste schrijvers uit ons midden uit te noodigen, ons naar vermogen te steunen met hun pennevruchten, onze taak aanmerkelijk te verlichten!"

(De Loc.).

Boedi Oetomo en het pandhuispersoneel.

Aan het communiqué van het Hoofdbestuur van B. O., in Boedi Oetomo (overgenomen door de Loc.), ontleenen wij o.m.:

De vergadering van het Hoofdbestuur van B. O. heeft geconcludeerd, dat:

- 1°, de wijze van staking van het pandhuispersoneel werd afgekeurd;
- 2°, het wezen daarvan als gemotiveerd kon worden beschouwd, aangezien diepere gronden voor de ontevredenheid konden worden aangetoond;
- 3°, het optreden en de beslissing van de dienstleiding afleurenswaardig was en
- 4°, steun moest worden verleend aan de stakers, die door het ontslag met hun gezin in zeer moeilijke levensomstandigheden geraakten, ongeacht de oorzaken, die daartoe hebben aanleiding gegeven.

Het hoofdbestuur keurt het standpunt van de dienstleiding alleen af, wanneer het geven van ontslag tot in lengte van dagen werd volgehouden en geen enkele verzachtende omstandigheid zal worden in acht genomen, zoodat wederopname niet meer mogelijk wordt geacht.

Wanneer echter later mocht blijken, dat het ontslag van de beambten alleen werd verleend voor een zekeren tijdsduur, ten einde den stakers een gevoelige les toe te dienen, om het later weder in te trekken, dan zal het Hoofdbestuur natuurlijk deze uitspraak intrekken, want het Hoofdbestuur van B. O. is de meening toegedaan, dat de dienstchefs vertegenwoordigers zijn der regeering, die tegenover de ondergeschikten niet dienen op te treden als gewone werkgevers, maar wel als voorged. Indien de straf voldoende is opgelegd voor een zekeren tijd, zoo mag toch van den voorged ook eene tegemoetkoming worden verwacht. Het Javaansche spreekwoord: „Al is de tijger ook zoo woest, toch zal hij zijn jong niet willen oppeuzelen", zal immers hier ook van toepassing zijn?

Boedi Oetomo en stakerssteun.

In de Loc. lezen wij o.m.: Het hangt af van het aanblijven of aftreden van den voorzitter van B. O., **Hadiwidjojo**, aan welke zijde de verg. **Boedi Oetomo** zich in de toekomst positief zal scharen; — aftreden toch beteekent ongetwijfeld het definitieve zwenken naar links van deze vereeniging, die, hoezeer zij door haar steunactie van de pandhuisstakers in veler oogen misdeed, de eenige vereeniging was, die in de Inlandsche wereld eenig tegenwicht vormde tegen de roerige elementen, belichaamd in de overige bonden. Dit tegenwicht zou absoluut verloren gaan. En dit zou jammer zijn, indien er geen equivalent voor te vinden ware. Ongetwijfeld echter zou, mocht de zaak zoo loopen, uit loyale kringen spoedig het initiatief te verwachten zijn voor de oprichting eener nieuwe vereeniging, die de oude traditie zou voortzetten.

Moderne regenten.

De *Sum. Post* schrijft: In de eerste dagen der pandhuisstaking heeft de regent van Bandoeng, **Raden Toemenggoeng Aria Wira Nata Koesoema**, een onderhoud gehad met het bestuur der Bandoengsche afdeling van den Inlandschen pandhuisbond. Naar aanleiding van dit onderhoud verspreidde de regent onder de pandhuisbeambten een circulaire, waarin hij o.m. het volgende zeide:

„Hartelijk roep ik u toe — uit liefde voor alle rassen, zooals die is voorgeschreven in den godsdienst —: staakt niet! De staking zal u niet opheffen, doch u vernederen. Zij, die de staking kennen uit Europa (het land, vanwaar de staking naar Indië gekomen is) hebben mij gezegd, dat

een staking van de pandhuizers wegens de door hen genoemde reden een domme staking is, waarmede de actie van den werknemer niet wordt geholpen. Evengoed als de actie voor de afdeling B. de S. L. heeft achteruit gebracht.

„Brenge andere vakbonden niet in het verderf. Gij zult in slechte omstandigheden geraken, behalve de welgestelden onder u. Bij eventueel ontslag brengt ge niet alleen u zelve in het ongeluk, maar evengoed uw vrouw en kind.

En reeds zijn er betrouwbare menschen bij mij geweest, die verklaarden aan hun familie, dat ze niet zullen meestaken. Honderden staan gereed om het neergelegde werk weder op te nemen; is het staken dan uw voordeel?

„En wat zal er gebeuren met de honderden, die hun goederen willen verpanden om eten te hebben, wanneer de pandhuizen gesloten zullen worden?

„Dit alles wordt ter overdenking gegeven door een toegenezen hart, door een echten Soendanees, die, gelijk gij, den hoofddoek draagt, door iemand die spreekt in uw eigen voordeel.

„De raad van den regent van Bandoeng is gelijk aan dien van R. T. Aria Wiranata Koesoemah.

„Al wil men het soms niet erkennen — ik, regent, die zich uw vader voel, heb het recht mijn kinderen te waarschuwen."

In welk een geheel anderen toon is deze circulaire gesteld dan wij van ambtelijke bureaux gewend zijn! Hier is een man aan 't woord, die meer is dan ambtenaar en tegelijkertijd de bevolking veel nader staat dan welke andere autoriteit ook.

De regent laat echter ruimte voor iedere andere meening dan de zijne, gelast of beveelt niet, maar biedt allen zijn welgemeenden raad aan. Hij zegt:

„En al vraagt men ook, waarom de regent zich hiermede bemoeit, terwijl toch het hoofdbestuur van den Pandhuisbond en de Pandhuizers zelve het onderscheid wel weten tusschen goed en kwaad en geen kinderen meer zijn, toch zullen deze opmerkingen niet veranderen den raad, dien ik u hierbij geef.

„De tegenwoordige beweging wil immers, dat de vrije meeningsuiting wordt gewaarborgd. Welnu, hier heb ik dan mijn meening uitgesproken. En ik hoop, dat allen, die deze woorden zullen lezen, ze zonder drift, met oprecht gemoed en gezond verstand zullen overbrengen in den familiekring."

Dat de regent den juiststen toon had aangeslagen bij het onderhoud met het bestuur der afdeling van den pandhuisbond, blijkt wel hieruit, dat de voorzitter van dat bestuur, **Raden Kartadimadja**, hem antwoordde:

„Wij vinden uw raad goed, wij begrijpen uw bedoeling en weten, dat gij geheel met ons kunt medevoelen."

Wij zien in dezen regent van Bandoeng een voorbeeld van den modernen regent, die voor de regeering in de naaste toekomst een groote steun zal kunnen zijn. Wij denken daarbij aan de in gang zijnde ontvoogding van het Inlandsche bestuur. Welk een enorm verschil is er tusschen de wijze, waarop wij, Europeanen, tot den Inlander spreken en den toon, waarin een regent als deze, zich tot zijn „kinderen" richt en bij wien die toon natuurlijk klinkt, omdat hij volkomen past in de aloude verhouding tusschen het volkshoofd en het volk. De regent van Serang heeft in den Volksraad de ontvoogding van het Inlandsch bestuur geprezen als een daad van rechtvaardig herstel, omdat de regenten, in den loop der laatste tientallen jaren tot ambtenaren gemaakt, daardoor weder worden de volkshoofden.

Indien deze ontvoogding gepaard gaat met modernisering van het regentengeslacht, kan in haar de rustige ontwikkeling der Indische maatschappij berusten. Als de moderne geest beletten zal, dat met de ontvoogding der regenten de maatschappelijke euvelen terugkeeren, welke voorheen voortvloeiden uit de machtspositie van den regent, zal daarentegen al het goede, dat er gelegen is in de Oostersch-historische verhouding tusschen het volkshoofd en het volk, ten goede kunnen komen aan een gestadige, rustige voortleiding der inheemsche bevolking. De invloed, welke van deze aloude, innige verhouding kan uitgaan op het volk en de volksbeweging, is niet te peilen, kan nimmer worden geëvenaard door den invloed, dien wij, Westlingen, in dit land zouden willen uitoefenen. De wijze, waarop een Javaansch regent zich met de zijnen kan onderhouden als de natuurlijkste zaak ter wereld, doet denken aan verhoudingen als die

Merck MOLEN
Huishoud-Kwaliteit
Blikgroenten
 Zeer voordelig door goede vulling met prima groenten
Geconcentreerde Soepen
 Een Literblik geeft 1/2 Liter krachtige en geurige soep

TIELEMAN & DROS
LEIDEN

BESCHIKBAAR

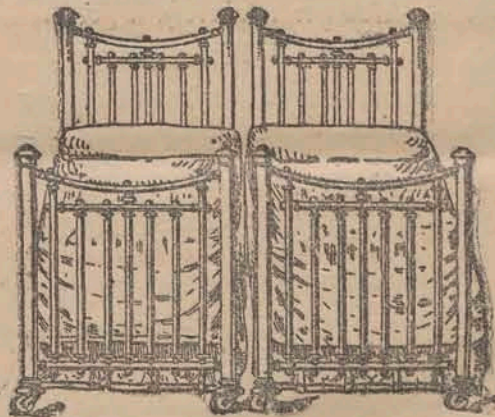
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.

TELEFOON H. 2120

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma **TENZER**, telefoon 4229, Fabriek van Batikverven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

E. ARNOUITS
tegenover
DE BONNETERIE

Regenjassen
Sport-Costuums
Heeren-
Mode-artikelen

BESCHIKBAAR.

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
heeft „Boschhek” Luxe Auto's
disponibel.

Adverteeren doet verkoopen.

Lunchroom - Thee-Concert
„DE OUDE VETTÈ HEN”
DEN HAAG bij het Stadhuis

van een Mozes tot het oude volk van Israël.
De ontvoogding van het Inlandsche regentschap heeft een diepe beteekenis!

Bestuurs-conferentie.
Aneta seinde uit Weltevreden aan de Loc. van 21 Febr. o.m.: Wij vernemen, dat heden behandeld is de reorganisatie der politie en de politieke stroomingen op Java, de praktische waarde en de beteekenis der ontvoogding, de benoeming van regenten in verband met de ontvoogding op Java en het erfelijkheidsbeginsel.

Over het algemeen werden de aanwezige politie-middelen voldoende geacht. Over de instelling der veldpolitie wordt zeer gunstig geoordeeld. Naar algemeen erkend wordt is deze instelling de bevordering der veiligheid op Java zeer ten goede gekomen. De overneming der taak van de veldpolitie door het leger wordt ongeraden geacht, behalve in geval van bepaalde orde en rustverstoring.

De politieke toestand op Java wordt over het algemeen gunstig beoordeeld. Het geheele Inlandsche verenigingsleven staat op nationalistische basis. Dit nationalistische streven behoeft geen verontrusting te wekken, mits het in goede banen geleid wordt.

De praktische waarde der ontvoogding werd naar het algemeen gevoelen hoofdzakelijk beheerscht door de persoonlijke eigenschappen der betrokken Inlandsche ambtenaren. Het is aanbevelenswaardig op den ingeslagen weg voort te gaan met inachtneming der opgedane ervaring. Vrij algemeen werd instemming betuigd met de tot dusver door de regering gevolgde politiek, die naast de eerbiediging van het erfelijkheidsbeginsel, ook aan niet tot regerende regentengeslachten behorende personen met uitmuntende bekwaamheden, gelegenheid geeft een regentszetel te verwerven. Aanwezig waren de landvoogd, de leden van den Raad van Indië, de legercommandant, de voorzitter van den Volksraad, de algemeene secretaris, de directeur B. B., de heer Muurling, de wnd. adviseur voor Inlandsche zaken, de procureur-generaal en alle residenten van Java.

Het Indië van Bas Veth.

Naar aanleiding van het overlijdensbericht van Bas Veth, den schrijver van de bekende verhandeling „Het Leven in Nederlandsch-Indië”, schrijft de Loc. in een „interruptie” o.m.: De bestrijders van Bas Veth's boek hadden beter gedaan met alle tegenspraak achterwege te laten en er zich toe te bepalen, aan te toonen, dat hetgeen Bas Veth van Indië liet zien, slechts een enkel, en niet het mooiste facet der waarheid omtrent Indië was. Zij hadden er op kunnen wijzen, dat Indië eigenlijk uit tallooze Indië's bestaat: het Indië der ruwe pioniers, het Indië der oppervlakkige aanraking met Westersche beschaving, het Indië der materiele weelde, het Indië der stille denkers, het Indië der nijvere geslachten van blijvers, het Indië der primitieve en der fijn beschaafde Oosterlingen..... En zij hadden dan moeten aantoonen, dat Bas Veth slechts heeft gezien het rauwe Indië, met zijn paitafel en zijn achterklap, zijn vuilheid en zijn grofheid. Zeker, dat is er nu nog, bijna een kwart eeuw na het requisitoir van Bas Veth. Maar zoovele andere Indië's zijn er óók, en wat Ruzius, de schrijver van het contra geschrift „Heilig Indië”, in zijn tendenzwerk althans juist heeft gevoeld, is dit: van elk land kan men een boek schrijven gelijk Bas Veth van Indië schreef, wanneer men er alleen de leelijkheden van zoekt en het oog mist om de dingen te begrijpen in hun noodwendigheid.

Bas Veth heeft Indië nooit begrepen, niet de Indische natuur, die hij als doodsch en benauwend veroordeelt, niet de Indische toestanden en verhoudingen, niet de Indische menschen. Hij behoort tot de soort totoks, die molens in de sawahs zouden verlangen en kikkerslootjes langs de bergwegen en duinen aan de stranden van den Indischen Oceaan, de kleinstedschen, die de wijde wereld

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 1266

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Ran

nooit anders kunnen zien dan van uit den gezichtshoek van hun eigen kleine land, de onuitstaanbare op uitvarende mailbooten, die het Oosten met aan de maten van hun dorp. Dit zijn geen slechte menschen, het ontbreekt hun niet aan echt sentiment, ze zijn brave burgers in de enge sfeer van hun kleine maatschappij, maar ze zijn onmachtig om in een leven, dat hun nieuw is, in een land, dat naar onze begrippen nog niet af is, in een natuur van machtiger contouren, in een maatschappij van andere geleiding, in een wereld met andere beweegkrachten en verlangens, het schoone en merkwaardige, het ondanks alles zuiver menschenlijke te ontdekken en te waardeeren, terwijl zij bovendien den humor missen om te kunnen glimlachen over de contrasten tusschen hun oude en deze nieuwe maatschappij.

De tijd heeft recht gedaan aan het boek van Bas Veth. Het is bijna vergeten. Toch, onlangs, met het velen opeens in de gedachten zijn gekomen toen de schandelijke toestanden werden gemeld, werden aangetroffen in een groot Bataviaasch hotel. Het is Bas Veth geweest, die het eerst in het openbaar de Indische hotelhouders heeft aangeklaagd. Na zijn aanklacht, wij zeggen niet dan dóór, is er op het gebied der hotelhygiëne heel verbeterd en men zal het hotelwee, dat hij beschrijft, nu nog slechts in achterhoeken vinden. Maar toch, dat wat in Hotel der Nedelanden aan het licht kwam, had het niet dezelfde oorzaak als de ellende, door Bas Veth beleefd: volmaakte onverschilligheid omtrent het heil der gasten..... En zoo is het met vele dingen in zijn boek: veel leelijks, door hem aangevoerd, vooral op zedelijk gebied, wordt in Indië nog altijd gevonden. Onwaar is en blijft echter de voorstelling alsof dit leelijke in elk ander land aanwezig, al moge het daar in den vorm verschillen, van Indië de *essence* daarvan zijn. Het is er even bijkomstig en onvermijdelijk als overal elders.

Het Indië van Bas Veth — dit moet bij zijn dood worden gezegd — bestaat ook nu nog. Maar..... Indië is het niet.

Ingezonden Stukken.

Hooggeachte Redactie!

„Het Koloniaal Weekblad” van 6 April j.l. heeft in „Persoverzicht” een artikel van de „Java-Bode” opgenomen, dat naar aanleiding van de door „Boedi Oetomo” tegenover de recente pandhuisstaking aangenomen houding, zich o.a. veroorlooft deze vereniging aldus te beschetsen: „Wij kennen thans B. O. als een Inlandsche vereniging van gevaarlijke politieke richting, die, door lange camouflage in haar propaganda, van hoogerhand nimmer eenige tegenwerking ondervond.....”

Wie met eenigen ernst de geschiedenis van de Boedi Oetomo-beweging heeft bestudeerd en persoonlijk bekend is met de voornaamste harer leiders, zal geen oogenoemde aanzelen te constateeren, dat deze beschouwingen van de Java-Bode, op zijn zachtst uitgedrukt, in hooge mate onzijdig zijn en allerminst blijf geven van zelfs maar een streven naar de ook in dit geval zoo noodige objectiviteit. Zeer gunstig steekt daartegen af de „conclusies”, door het Hoofdbestuur van B. O. als resultaat van zijne beraadslaging over de pandhuisstaking gepubliceerd: hier heeft de delijk de bedoeling voorgezet en de kwestie eerlijk te overwegen, zooals een ieder uit den tekst dier conclusies kan blijken. Dat B. O. niet tot een der Java-Bode welgevallen resultaat kwam, geeft dit blad zeker niet het recht tot de voorstelling van zaken, die kennelijk bedoelt de leiders van deze over 't algemeen — naar omstandigheden — zoo zedige vereniging als een troep staatsgevaarlijke verdeders te brandmerken. Waarlijk, de huidige redactie van de Java-Bode toont zich hier al bijzonder ongeschikt voor de taak, welke de Europeesche Pers in Indië zoo gaarne op zich opeischt: den Indonesiërs het voorbeeld te geven van een bezadigd oordeelen en een ruimen blik!

Overigens is het voor den buitenstaander uitermate moeilijk, de diepere oorzaken van de reeds gedurende vele jaren bij den Pandhuisdienst herhaaldelijk voorkomende moeilijkheden op te sporen en in hare verschillende factoren te ontleden, om tot een billijke waardeering van de feiten te komen. Moge wellicht Boedi Oetomo, door de klaarbare sympathieën gedreven, daarin niet geheel geslaagd zijn, artikelen als dat, waarop de redactie van

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen
Marnix **BEKROOND**
CUISINIERS

Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.

Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

Java-Bode hare lezers, en thans indirect ook die van het Koloniaal Weekblad, heeft vergast, brengen niet anders dan misverstand, vertroebeling en haat.

In de persoverzichten van het orgaan van „Oost en West” mogen, naar mijne meening, zulke artikelen alleen dan worden opgenomen, indien daarnaast ook de andere partij het woord kan gegeven worden.

G. A. J. HAZEU.

Leiden, 10 April 1920.

De strekking van dit stuk heeft onze algeheele instemming.
Red.-Comm.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over de parelvisserij.

Als middel van versiering wordt de parel, zooals bekend, door alle menschen hoog aangeslagen, doch of zij altijd geluk aanbrengt, valt nog te bezien.

De dames, die een snoer van parelen om den hals dragen, weten gewoonlijk niet wat er voor de parelzoekers aan vastzit, alvorens het kleine, waardevolle artikel, dat van den bodem der zee op verschillende diepten moet worden opgehaald, zijne bestemming van versiersel heeft bereikt.

De plaatsen, waar de meest waardevolle parel-oesters worden aangetroffen, zijn in Ned.-Indië de kleine eilanden in de Zuid-Molukkenzee tot aan Australië en verder die in de Golf van Perzië.

De pareloesterbanken in laatstgemelde streek strekken zich uit van 150 tot 200 mijlen van de Arabische kust, terwijl 26000 tot 80000 inboorlingen, in dienst van 15 à 20 kapitaalcrachtige Arabieren, zich met het duiken naar parelschelpen bezig houden.

Zij doen dien zwaren arbeid tegen een gering loon en tegen ontvangst van producten in natura, als rijst, dadels, koffie en eenige andere voedingsmiddelen en moeten daarvoor de opgehaalde schelpen aan de werkgevers verkoopen tegen den prijs, welke vooraf is overeen gekomen.

De wijze waarop men de pareloesterschelpen bevruchtigt is nog zeer primitief.

De parelvisser zet, alvorens in zee te duiken, een van been vervaardigde knijper op zijn neus en neemt twee van leder gemaakte sarongs naar de diepte mede, die gebezigd worden tegen de scherpe uitsteeksel van den zeebodem.

De steen, welke de duikers bij zich hebben, dient om hen in staat te stellen eenigen tijd op den zeebodem te kunnen verblijven.

Die tijd varieert van 2 tot 5 minuten, doch als de duiker daarna boven water komt, dan ziet hij er niet alleen slap en afgemat uit, maar heeft hij ook moeite met de ademhaling.

Voorts neemt men veel doofheid waar bij de duikers, die slechts zeldzaam ouder dan 50 jaar worden.

De grootste diepte, waarop men duikt, is niet meer dan 20 meter.

Dat men daarbij niet altijd succes heeft, spreekt van zelf.

Ten eerste is niet iedere duiker altijd fysiek even krachtig, doch men heeft ook met vijanden in zee te kampen, die de duikers steken of bijten.

Als zoodanig is de Duivelvisch, die het op hun bloed gemunt heeft, bij de parelvisserij gevreesd, terwijl, als zulk een aanval plaats heeft, de andere duikers hulp moeten verlenen en bij zware verwonding of als de dood is ingetreden het lijk boven water moeten brengen.

Het vorenstaande geeft zeker de overtuiging, dat de parelvisser veel durf en energie heeft te ontplooiën bij zijn niet gemakkelijken arbeid.

De door den duiker opgehaalde oesterschelpen neemt hij mede naar huis en hoewel het dan gewoonlijk reeds avond is, zoo moet toch nog wor-

den onderzocht of daarin parelen voorkomen.

[In de Molukken gaat de werkgever of diens gemachtigde met een eigen vaartuig tegen den avond bij de parelvisserij rond en haalt dan den oogst binnen, waarna de schelpen worden onderzocht].

Gewoonlijk is het resultaat nog al teleurstellend, doch als een fraaie parel wordt aangetroffen, dan komt de bevolking van het dorp uit, wenscht den vinder geluk en prijst zijn arbeid.

De Arabische kapitalist-werkgever laat zich veel waarde liggen aan zijne paarden, doch als een waardevolle parel gevonden is, dan stelt hij de waarde daarvan toch nog hooger.

De duiker brengt den oogst naar zijn werkgever, die hem tot een maaltijd uitnodigt en hem betaalt volgens den prijs, welke te voren is overeengekomen en vastgesteld.

De duiker heeft derhalve geen persoonlijk belang bij den verkoop.

De parels worden door de Arabieren gebracht op de markten van Bombay, Calcutta, Alahabad en elders, waar de verkoop in het openbaar plaats heeft.

Die verkooping duurt somtijds weken lang.

De parels van goede kwaliteit en van schoonen glans, die geschikt worden geacht voor de versiering met andere kleinere parels, halen dikwijls eene waarde van f 100.000.

Die van mindere kwaliteit brengen niet meer dan f 1000 op.

den onderzocht of daarin parelen voorkomen.

[In de Molukken gaat de werkgever of diens gemachtigde met een eigen vaartuig tegen den avond bij de parelvisserij rond en haalt dan den oogst binnen, waarna de schelpen worden onderzocht].

Gewoonlijk is het resultaat nog al teleurstellend, doch als een fraaie parel wordt aangetroffen, dan komt de bevolking van het dorp uit, wenscht den vinder geluk en prijst zijn arbeid.

De Arabische kapitalist-werkgever laat zich veel waarde liggen aan zijne paarden, doch als een waardevolle parel gevonden is, dan stelt hij de waarde daarvan toch nog hooger.

De duiker brengt den oogst naar zijn werkgever, die hem tot een maaltijd uitnodigt en hem betaalt volgens den prijs, welke te voren is overeengekomen en vastgesteld.

De duiker heeft derhalve geen persoonlijk belang bij den verkoop.

De parels worden door de Arabieren gebracht op de markten van Bombay, Calcutta, Alahabad en elders, waar de verkoop in het openbaar plaats heeft.

Die verkooping duurt somtijds weken lang.

De parels van goede kwaliteit en van schoonen glans, die geschikt worden geacht voor de versiering met andere kleinere parels, halen dikwijls eene waarde van f 100.000.

Die van mindere kwaliteit brengen niet meer dan f 1000 op.

Hoewel het artikel parel van goede kwaliteit steeds gewild is en men daarvoor hooge prijzen wil betalen, zoo is de omzet van dit waardevolle product in den laatsten tijd toch gering.

In Azië zijn de bezitters en koopers van parelen de Hindoesche vorsten en de Chineezen voor hunne graven.

De rijken der aarde in Europa en Amerika zijn de verdere afnemers, met het gevolg, dat het aantal parels in Azië afnemende is en het aantal parelmarkten vermindert.

De moeilijkheid om aan parels te komen, doet den prijs daarvan natuurlijk stijgen, doch op het artikel blijven de rijke en ook andere dames prijs stellen en betaalt men gaarne de gevraagde groote sommen.

(Sinar Sumatra 13 Jan. 1922).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De jongste jaarsverwisseling.

Het jaar 1921 heeft een droefgeestige afbrokking gebracht, schrijft men in de „Perniagaan” van 31 December 1921, zowel op het gebied van de politiek, als op het terrein van de economie en van den handel, terwijl geen mensch ter wereld eenigszins den duur kan peilen van deze bestaande malaise.

Zorg en nog eens zorg is hetgeen men hoort en waarneemt in alle mogelijke kringen van de samenleving.

Nadat in de maand November 1918, bij het sluiten van den vrede van Versailles, een einde aan den oorlog was gemaakt, wilde men in alle bedrijven de zaken breed opzetten, in het vertrouwen dat betere tijden zouden aanbreken.

De handel, de nijverheid en tevens de speculatie-zucht zwelden en het verkrijgen van credit was gemakkelijk.

Men gooide als het ware met het geld, alsof het geen waarde had, terwijl, tengevolge van de stakingen, de arbeidsloonen steeds hooger werden opgevoerd en de fabrikanten steeds hooger prijzen bedongen voor hunne artikelen. En thans, 3 jaren na het vredesverdrag, ziet men geen enkel teeken dat op verbetering van den toestand wijst.

Wel zijn er op het congres te Washington verschillende beslissingen van het hoogste belang voor de wereldorde genomen, doch licht in de bestaande duisternis geven deze maatregelen niet.

De financiën in Europa zijn danig in de war en inzake de betaling der oorlogsschadeloosstelling door Duitschland is men nog maar steeds niet tot

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

156 KOUDE EN WARMESCHOTELS. J. H. M. KOETS

BESCHIKBAAR.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Zorg dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt

Zij maakt geen goeden indruk met sloocht of 2de klas drukwerk.
Eerste klas drukwerk tegen concurrerende prijs levert U

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 DEN HAAG Tel. H. 474

Tel. Interc. H 447.

137

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15 's-GRAYENTHAGE

Fabriek van 193

FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

Fa P. J. MEUS & ZOON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, SCHEVENINGEN
Hofleveranciers Telef. interc. 054

GRAND HOTEL COOMANS ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Taaroom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volggestort f 47.000.000.—
Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
'S-GRAVENHAGE,
Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
belast zich met alle Bankzaken, alsmede
met aan- en verkoop van Effecten.
Neemt gelden à deposito en in rekening-
courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

BESCHIKBAAR.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 18.979.250.—
Buitengewone Reserve - 22.660.000.—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 'S-GRAVENHAGE.

Vestingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferenten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S (BIJ DE
KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4½ pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

BESCHIKBAAR.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 'S-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

eene oplossing gekomen.
Bij zulk een onzekeren toestand is het niet mo-
gelijk ook maar eenigszins te gissen wat het jaar
1922 brengen zal en antwoord te geven op de
vraagstukken, welke in dat jaar op politiek gebied
zullen worden voorgebracht.

De Indische regering is niet druk bezig om de
zorgen van het publiek te verlichten; zelfs zou men
uit de genomen bestuursmaatregelen, met betrek-
king tot de nivelleringsvoorstellen, de conclusie
trekken, dat het er om te doen is de levenszorgen
nog te verzwaren.

Het is thans de vraag of de ambtenaren het win-
nen zullen, dan wel de bevolking, die de vereischte
9 miljoen in den vorm van verhoogde belastingen
zal moeten opbrengen.

De loonen in de nijverheidsbedrijven dalen en als
die daling zich ook gaat uitstrekken tot de suiker,
dan weet men niet tot welke verwickelingen dit
met de vakverenigingen aanleiding zal geven.

Met al deze vragen scheidt men van het jaar
1921, doch, hoe dit moge zijn, men hoopt toch op
een goed jaar 1922.

Velen in de Chinese samenleving leden ten-
gevolge van de crisis belangrijke geldelijke verlie-
zen, doch zij moeten zich niet laten ontmoedigen
en tevens bedenken, dat het middel tot herstel in
flinke arbeidsprestatie en goed doorgevoerde so-
berheid en zuinigheid te vinden is.

Het tweede huwelijk.

De heer Tjioe Djin Djit zegt in hetzelfde blad,
met betrekking tot dit onderwerp, dat bij de Mo-
hamedaansche volksgroep in Ned.-Indië aan de
vrouwen de gelegenheid wordt geboden om tot drie
malen toe met denzelfden man te trouwen, d.w.z.
dat zij, na de echtscheiding, tot drie malen toe
opnieuw met den vroegeren man in het huwelijk
kan treden.

Wanneer na een eerste huwelijksvoltrekking de
man van meening is, dat hij niet meer bij zijne
vrouw past, dan kan hij, in tegenwoordigheid van
den pengoele of geestelijke, de eerste verstooting
tot zijne vrouw uitspreken).

Zoodra evenwel de wachperiode (Edda) is afge-
loopen en geen verwickelingen zijn ingetreden,
maakt de geestelijke geen bezwaar meer om beide
partijen opnieuw in den echt te verbinden.

Op dezelfde wijze worden ook de tweede en derde
verstootingen behandeld.

Na de derde verstooting moeten beide partijen
echter, willen zij zich toch weer met elkander ver-
binden, eerst huwen met een ander persoon en kan
men daarmede na de eerste verstooting opnieuw
beginnen.

Van een vierde verstooting kan men evenwel
nooit spreken.

Op deze behandeling van zaken hebben de Soen-
daneezen een spotvers gemaakt, dat luidt:

„Akang Hadji papegatan
Isoek-Isoek balik deui.”

Op 23 December 1921 werd in Ned.-Indië het
bericht ontvangen, dat in Nederland de wet was
aangenomen, waarbij na een periode van scheiding
tusschen echtgenooten van één jaar, het aan par-
tijnen wordt vergund opnieuw met elkander in het
huwelijk te treden).

Zal die wet nu ook van toepassing worden op
ons, Chineezzen, die civielrechtelijk gelijk zijn ge-
steld met de Europeanen, vraagt de schrijver?

Zooals het bericht werd overgeseind, zijn de ge-
gevens nog te onvoldoende om die vraag te beant-
woorden, doch wel moet hij verklaren, dat die wet
een glimlach brengt op zijn gelaat.

Wil de Europeaan dan weer terug naar de kin-
derlijke gedachten van weleer?

Het huwelijk is zijns inziens nu eenmaal geen
praatjesmakerij tusschen man en vrouw en de

*) In verschillende streken van de Buitenbezittingen zijn
de toestanden anders en houdt de echtscheiding onder meer
verband met het feit of de huwelijkskooptsom al of niet
aan de schoonouders is betaald, enz.

*) Deze wet is op 25 Maart 1922 in werking getreden.

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJSENB. Gzn. 211

echtscheiding geen geringe aangelegenheid.

Toch zal de nieuwe wet aan velen aanleiding ge-
ven om het huwelijk en de echtscheiding als zaken
van minder belang te beschouwen dan vroeger.

Waar zich in deze nog zoovele vragen voordoen,
daar is het raadzaam het verdere oordeel dezer
maar aan den lezer zelf over te laten.

LITERATUUR-OVERZICHT.

In- en Uitvoer. 12 April 1922.

De hr. Op de Coul behandelt thans in zijn opstellen
„Onze Indische cultures en hare vooruitzichten voor 1922”
het artikel thee. De toon klinkt niet zoo somber ditmaal
wel is waar daalden in de eerste maanden van 1921 de
prijzen (met uitzondering van de beste soorten) tot een
peil dat ver beneden den kostprijs lag, doch in de maand
Juni trad reeds een belangrijke, door niemand verwachtte
verbetering in, die tot het einde van het jaar aanhield. Van
de Ned.-Indische theeplanters zijn, alles bijeen genomen,
resultaten van 1921 echter slechts ten deele bevredigend ge-
weest; slechts weinig ondernemingen zullen het afgelopen
boekjaar met behoorlijke winst kunnen afsluiten.

Daarentegen zijn de vooruitzichten voor de planters ge-
stig, men zou kunnen zeggen „zeer goed”, indien niet
barometer van den wereldhandel zoo constant op „ver-
derlijk” wees. Niet alleen de hoogere prijzen zullen daar-
medewerken, maar ook de vermindering der exploitatie-
kosten (de prijs van voeding, meststoffen, enz. is aanzien-
lijk gedaald), terwijl bovendien de daling in de scheep-
vrachten een aanzienlijke besparing geeft.

In hetzelfde Nr. van „In- en Uitvoer” een artikel van
J. H. R. over de Indische arbeidsraden, waarvan de instel-
ling aan critiek wordt onderworpen. Het slot luidt: „De
bemiddelingsambtenaar zal zijn taak aanvagen, zonder
vertrouwen door den werkgever, met gehoor door den wer-
nemer worden ontvangen. Tenzij..... de Regeering het
vies bijzet in het mausoleum, waar de paper systems van
de Arbeidscommissie tot dusverre alle een plaats hebben
gevonden.”

De West-Indische Gids.

Inhoud van de April-afl.: Twee rooftochten met tra-
schen afloop (n.l. van Binckes en J. d'Estrées in 1676
West-Indië). — Het voorspel der installatie van den
houder bij de Aucaners, door G. J. Staal. — Nog een staats-
rechtelijke kwestie inzake het vaststellen der Begrooting
door Mr. B. de Gaay Fortman. — Een wegcracé door de
moeras naar Coronie, door B. J. Kluvers. — Negers in
onderwijs in de Vereenigde Staten van Amerika, door
D. H. Baron van Asbeck.

De Indische Mercur.

No. 15. Technische en economische mogelijkheden voor
groot-rijstbedrijf in Nederlandsch-Indië. Voordracht van
den hr. K. van der Veer (Discussie). — Berichten van de
Afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut
No. 8. Infusoriënaarde, Diatomeënaarde, Bergmeel of
selgur in Ned. Oost-Indië, door Dr. E. C. J. Mohr. —
handelsbeweging tusschen Japan en Ned.-Indië gedurende
de eerste drie kwartalen van 1921. — Mededeelingen 47
49 van het Instituut voor Plantenziekten, besproken door
Prof. Dr. J. Westerdijk. — Kultuurberichten. — Kleine me-
deelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodanig
de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handels-
museum van het Kol. Instituut geeft eene opgave van
cente literatuur over zgn. groote cultures. — Verder ver-
men in dit Nr. een Open brief van den hr. D. J. G. van
Setten naar aanleiding van Dr. E. C. J. Mohr's veelbespre-
ken voordracht: De natuurlijke grondslagen voor de ont-
wikkeling van Sumatra, met antwoord van laatstgenoemde.

Herdrukken uit oude Verhandelingen v. h. Bat. Gen.

Een aardig denkbeeld was het van de firma Javaneesche
Boekhandel en Drukkerij te Rijswijk (O.-I.), om eenige
stellen in de allereerste deelen der Verhandelingen van de
Bataviaasch Genootschap van K. en W. ongewijzigd opnieuw
uit te geven. Zij hebben (voor zoover ze althans ons on-
oogen kwamen) betrekking op de uitoefening der gene-
kunst op het laatst der 18e eeuw.

Het drietal geschriftjes is getiteld: 1. Mr. W. van Hooft
dorp, Geneeskundige propaganda-geschriften. 2. Dr. Jacobus
van der Steege, Geneeskundige berichten. 3. Dr. David
lon, Knokkelkoorts.

Inlandsche industrieelen op Jaarbeurs Bandoeng

Het Bestuur van de Vereeniging Ned.-Indische Jaar-
te Bandoeng doet loffelijke pogingen de Inlandsche indus-
trieelen aan te sporen tot deelneming aan de van 18 Septem-
8 Oct. e.k. te Bandoeng te houden Jaarbeurs. Daartoe heeft
het Bestuur zich gewend tot de Hoofden van Gewestelijke
Bestuur en hunne tusschenkomst ingeroepen tot verwezen-
lijking der plannen.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 47.750.000.-

In het Nr. van 1 Maart van het orgaan „De Jaarbeurs” wordt een en ander uiteengezet; we ontleenen het volgende er aan.
„Ons Bestuur heeft besloten, ten eerste ten behoeve van de Inlandsche nijveren goedkope stands beschikbaar te stellen en ten tweede om het attractief voorkomen van de Jaarbeurs te verhoogen, door bepaalde groepen van Inlandsche nijveren zoo mogelijk in speciale paviljoens onder te brengen. Evenals tijdens de Semarangse tentoonstelling zou dan bijv. een Atjehsch, een Balineesch, een Padangsch, een Celebesch, een Djoezjisch, een Boerneesch gebouwtje enz. kunnen vrijzeten voor het onderbrengen van de voortbrengselen en producten uit de betrekkelijke landstreek of het gewest. Op het Jaarbeursterrein zouden dan geleidelijk een complex gebouwen kunnen worden opgericht, zoo mogelijk in overeenstemming met den woningbouw van de streek waarvoor zij moeten dienen. Er zou dan zoo langzamerhand in zekeren zin ontstaan een soort openluchtmuseum met commercieelen ondergrond.....”
„Kan dit plan verwezenlijkt worden en ons Bestuur acht — zooals reeds gezegd is — zulks zeer in het belang van de Inlandsche nijverheid, dan zal elke Jaarbeurs steeds grootere aantrekkelijkheid verkrijgen, niet alleen voor de Inlandsche bevolking, doch evenzeer voor de verschillende andere groepen en speciaal ook voor de buitenlanders.”

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud der Maart-afl.: De tegenaanval op kleine schaal, door H. Gramberg. — Het vraagstuk van de beperking van de wapeningen (slot), door P. — De afschaffing van den verplegingstrein bij de brigades, door C. H. C. Waal. — De oefentijd van den soldaat, door F. J. P. S. — Landverpleging of magazijnsverpleging? door A. M. W. van Renesse. — Beschouwingen over ons toekomstig escadron divisie-cavalerie, door M. Thomson. — Naar a.n. leiding van het wetenschappelijk jaarbericht 1920, door F. Treffers. — Het gebruik van artillerie aan de hand van het Japansch ontwerp-reglement voor de veld-artillerie (vervolg), door C. D. Lagerwerff. — Officiersrijpaarden (vervolg).

Orgaan Ned.-Indische Officiersvereniging.

Febr. 1922. Reproductie eener oorkonde, aangeboden aan Generaal Swart bij diens vertrek, met waarderend artikel. — Overste Holle schrijft over „Onderzeevloot of luchtvloot”; hij geeft de voorkeur aan de laatste. — Luit. Droog schrijft over den militairen Radiodienst. — Majoor Bannink houdt een korte beschouwing, getiteld „De Indische Officiersopleiding in Nederland” en betoogt, dat medezeggenschap van Indië hierbij geen overdreven eisch is. — Kapitein Graaff levert een artikel over de reorganisatie van het militair onderwijs. — Voorts bevat de afl. o.m. 2 bijdragen contra het voorstel-Geldrop inzake de bevorderingsregeling; een van de hand van kapl. Dormaar, de ander van kapl. Sieburgh.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 2. Huisvesting in Indië (vervolg), door N. — „t Geestengeloof der Toradja's (slot), door D. C. Prins. — Eene meerdagsche legeroefening naar het Diengplateau, Midden-Java, door kapl. L. C. Becking (slot). — Op weg naar de tropen, door J. Croiset van Uchelen. — Zijn doel bereikt, door Th. J. A. Hilgers.

Onkunde . . . of misleiding?

Onder dezen titel bevat de Ingenieur van 15 dezer een Ingezonden stuk van ir. G. J. Dijkerman naar aanleiding van de door het Dep. van Koloniën uitgegeven brochure „Een en ander over de kosten van het leven in Ned.-Indië in het jaar 1920.” Wij bevelen hen, die de heftige aanvallen op dit werkje (samengesteld door den leider van het Inlichtingenbureau van het Dep. van Koloniën, L. E. Dom van Rombeek) hebben gelezen, aan ook kennis te nemen van het stuk van ir. Dijkerman.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 37. Herinneringen uit mijn plantersloopbaan (vervolg). — Vulcaniseeren van rubber, door J. E. — Practisch bodemonderzoek, door Oeij Tianw Hok. — Iets uit de practijk van den Landbouw-voorlichtingsdienst, door H. L. — Verslag van de Coöperatieve Commissie (besproken), door K. — De invloed der malaise op den handel in Inlandsche producten, door Th. Lighthart (ontleend aan Kol. Studiën). — De suikerindustrie in Latijnsch-Amerika. — De suiker-voorzorging van de Vereenigde Staten in 1921. — Eenige klappersoorten, door W. D. — De tabakshandel in 1921. — De tabaksproductie van de Philippijnen. — Afschrijving van den aanplant van rubberondernemingen. — Rentabiliteit der pluimveeteelt.

Vulkanologische mededeelingen.

Als uitgave van den Dienst van het Mijnuwen zijn (bij de Landsdrukkerij te Weltevreden) de Nrs. 2 en 3 der Vulkanologische Mededeelingen verschenen. Beide zijn be-

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE — Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262. 17
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

werkt door den tijd. geoloog bij 's Lands Mijndiensten, Dr. G. L. L. Kemmerling, en zijn respectievelijk getiteld: De uitbarsting van den G. Keloet in den nacht van den 19en op den 20en Mei 1919 (met 71 foto's, 15 platen en 1 bijlage), en: De hernieuwde werking van den vulkaan G. Merapi (Midden-Java) van begin Augustus 1920 tot en met einde Februari 1921 (met 6 platen en 19 foto's).

Dr. Brandstetter's vergelijkende studiën.

Bij E. Haag te Luzern is verschenen een nieuwe aflevering der reeks geschriften van Prof. Dr. Reinwardt Brandstetter: „Wir Menschen der indonesischen Erde.” De titel luidt: Der Sinn für das Wahre, Gute und Schöne in der indonesischen Volksseele. Eine Untersuchung auf Grund der indonesischen Sprachen und Volksdichtungen, mit einer indonesisch-indogermanischen Parallele als Anhang.

Zendingsperiodieken.

De Macedniër. De herleving van het religieus besef en onze Zending, door D. Bakker. — De Zending op Soemba van 1904—1920 (vervolg), door D. K. Wielinga. — Midden-Java ten Zuiden. (De nieuwe koers in Indië), door D. Pol.

Nederlandsch Zendingsblad. April 1922. Vader van Hasselt 1862—29 April—1922 (met portret). — Zending J. A. van Balen 1882—25 April—1922 (met ill.).

Alle den Volcke. April 1922. Het verhaal van de onsterfelijkheid en de afkomst van den Toradja-vorst van Makele (wordt vervolgd), door D. C. Prins.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. April 1922. Mgr. M. J. D. Claessens 1852—17 Februari—1922, door Dr. J. G. C. Vriens. — Java kan en moet gewonnen worden voor Christus, door R. P. J. Mulders. — Vrije Godsdienstprediking in Indië. — Geestelijke verzorging der ambtenaren in den Indischen Staatsdienst, door Dr. J. G. C. Vriens. — De Britsch-Indiër in Suriname en het Suri-naamsche Missiewerk, door W. Austermöller. (Dit laatste artikel is mede verschenen in het 15 April-Nr. van „De Volksmissionaris”).

Berichten der Rheinischen Missions-Gesellschaft, 1922. No. 4. Die ersten Eindrücke der neuen amerikanischen Missionare von der Missionsarbeit in Neu-Guinea.

The Malay Archipelago, the land of the orang-utan and the bird of paradise. A narrative of travel, with studies of man and nature, by A. R. Wallace. (New edition). (London, Macmillan and Co. 1922).

Het woningvraagstuk en de huurbepaling, door J. F. H. A. Later, met Naschrift door L. — Instelling van Wethouders. (Locale Belangen, 1 Maart 1922).

Iets over Ambon, door P. van der Bijl (slot). — Een stem uit de Inl. Christenwereld (vervolg), door H. Djajasoebrata. (De Banier, 10 Maart 1922).

De drinkwatervoorziening in Indië (wordt vervolgd), door N. A. v. W. (Indologenblad, April 1922).

Zeilen in Indië, door A. E. v. d. Biesen. (Ons Element, 8 April 1922).

De jongste ontwikkeling der Britsche en die der Ned.-Indische belastingwetgeving in onderling verband beschouwd, door Mr. B. J. F. Steinmetz (Weekbl. voor Privaatrecht enz., 1922, bl. 137).

Over de cultuur van den Soyaboon in Ned.-Indië. (Cerialia, 4 April 1922).

Bestrijding van Phytophthora Nicotianae in de Vorstenlanden, door Dr. A. d'Angremont. (Proefstation voor Vorstenlandsche tabak. No. XLIII).

Over de instervingsziekte bij Hevea Brasiliensis, door Dr. A. Steinmann. — Onderzoekingen over den worteldruk van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobiloff. (Archief voor de Rubberecultuur in Ned.-Indië. Maart 1922).

Suriname.

Onder het hoofd „Het plan Pyttersen” schrijft „De West” van 28 Februari:

„De heer Pyttersen — die in November j.l. aankwam om van regeeringswege een onderzoek in te stellen naar nieuwe cultuurmogelijkheden — is heden per s.s. Commewijne weder naar Nederland vertrokken.

Hij stond ons voor zijn vertrek welwillend een kort onderhoud toe, waarin hij verklaarde, als geheel, tevreden te zijn over de resultaten zijner voorloopige verkenning. Het verdient z.i. aanbeveling,

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM. 31
PASSAGIERSDIENST
van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen.”

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid.”

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menselijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin.”

(Top Naeff in *De Amsterdammer*.)

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen.”

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuiftstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

**Technisch-Bureau
K. F. HENNEMAN**

ATJESHSTRAAT 68-70 DEN HAAG
Telefoon HAAG 245.

Electriciteit - Gas
Water - Centrale Verwarming - Sanitair
Drijfwerken - Machinerieën
Smederij - Instrumentmakerij
Adviezen - Plannen - Begrotingen

ALLES

**OP
TECHNISCH
GEBIED.**

BESCHIKBAAR.

**Wafelfabriek · Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
HAAG (Holland).**

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal

**SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken**

SCH EEPMAKER HAAG

**Tagore's
Opvoedingsidealen**

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

... Een boekje, als een vreemde bloem, waaraan wondere geuren ontzweven, deze Idealen van Tagore over opvoeding, in het stille woudheiligdom van Shanti Niketan opglanzend, dat stille oord, waar de vrede zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in deze idealen, als de melodie van een lied, in vreemde taal gezongen, dat heel uit de verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan, tot luisteren; dat ons ontroert met een zonderlinge ontroering, half genot, half smart . . . (ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

om het aangevangen onderzoek (waarvoor de regering een bedrag van twee ton heeft beschikbaar gesteld) voort te zetten.

De heer Pyttersen heeft aan verschillende rivieren, even voorbij de zoogenaamde kuststrook, de grondsoort gevonden die hij zocht. De grondsoort namelijk, die, van lichter structuur dan de zware klei aan de kust, zich beter leent voor machinale bewerking. Maar hij heeft ook rondgekeken in de kleilanden aan de kust en kwam tot de slotsom, dat ook daar veel meer gelegenheid bestaat voor toepassing van machinerieën dan hij aanvankelijk meende.

Welke gronden ten slotte de voorkeur verdienen — de zeer vruchtbare aan de kust, dan wel de hoogerop gelegen terreinen die minder vruchtbaar zijn, doch gemakkelijker machinaal te bewerken — is iets dat door naderé proefnemingen moet worden uitgemaakt.

Het is ten slotte, zoo verklaarde de heer Pyttersen, de kostprijs die den doorslag moet geven. Een opleving van de kolonie is eerst te verwachten als duidelijk kan worden aangetoond, dat de kostprijs van Surinaamsche producten de felle concurrentie op de buitenlandsche markt met succes het hoofd kan bieden. Zoolang dit niet met cijfers kan worden aangetoond, geeft alle gepraat over de schatten van Suriname niets. De natuurlijke rijkdommen van een land hebben eerst waarde als blijkt dat zij op loonende wijze te ontginnen zijn.

Suriname biedt ongetwijfeld groote voordeelen aan, doch daartegenover staan schaduwzijden. Op de creditzijde staat als hoofdpunt het arbeidsvraagstuk. De oplossing van dit vraagstuk is echter louter een kwestie van kapitaal. Kan men nu aantoonen dat in weerwil van de aanzienlijke uitgaven voor arbeidskrachten nog behoorlijke winsten kunnen worden gemaakt, dan is een opbloei der kolonie te verwachten. Ook hier komt men dus ten slotte terug op de kwestie van den kostprijs.

Van belang is het een type arbeider in te voeren, waardoor de eenheidsprijs van werk niet te hoog wordt opgevoerd. De Javaan schijnt den heer Pyttersen geschikt voor Suriname, al heeft hij ook fouten, die vooral hier, waar hij een groote mate van vrijheid geniet, hinderlijker zijn dan op Java. Wil men kans hebben de gewenschte soort Javanen hierheen te leiden, dan is het noodig, dat de werving op Java kan rekenen op een jaarlijksch minimum. In deze richting stelt de heer Pyttersen zich voor een voorstel te doen. Voor zoover hij hier in de gelegenheid was om Javanen te zien en te spreken, kreeg hij den indruk, dat zij gelukkig en tevreden waren.

Waar ondernemers in Suriname wel nooit zullen kunnen beschikken over een ruime arbeidsmarkt, is het van groot belang, dat handenarbeid zooveel mogelijk door machines vervangen wordt.

Het is dit laatste wat aanleiding geeft om opnieuw de aandacht te vragen voor gronden, die in vorige eeuwen in bewerking zijn geweest en toen weder verlaten, omdat men aan de kust zooveel vruchtbaarder grond bezat. De noodzakelijkheid om zooveel mogelijk handenarbeid uit te sparen brengt het vraagstuk van de cultuurmogelijkheid dier gronden in een nieuw licht. Het type grond dat de heer Pyttersen in het binnenland aantroef, viel hem mede. Naar de uitgestrektheid dier gronden wordt een nader onderzoek ingesteld.

De heer Pyttersen meende voorloopig zich niet verder te kunnen uitlaten. Hij verzekerde echter, dat zijn belangstelling in de kolonie onverzwakt bleef en dat hij een voorvechter bleef van de verdere ontwikkeling van Suriname. Suriname is dit ten volle waard, verklaarde hij.

Ook in „De Surinamer” van 2 Maart een persgesprek met den heer Pyttersen.

Hieraan ontleenen wij het volgende:

„Op onze vraag, of hij voor zijn plannen particulieren zou kunnen interesseeren, antwoordde hij met een beslist ja. Maatschappijen op Java zoeken nieuwe terreinen; de ervaringen, in de buitenbezittingen van de Oost opgedaan, zijn niet steeds

bemoedigend geweest. En daarom is hij de meening toegedaan, dat Suriname, hetgeen een gezond en vruchtbaar land is, zeker in aanmerking zal komen, mits — en hier kwamt hij weer op dat ééne groote punt neer — de kostprijs de exploitatie loonend maakt.

Verder deelde de heer Pyttersen ons mede, dat hij met het Studie-Syndicaat, met de heeren Kasteleyn en Kluvers in ’t bijzonder, in relatie stond. Het eigenlijke rapport — zoo besloot hij — blijft voor de Regeering gereserveerd, die Suriname wil helpen, op voorwaarde, dat haar een deugdelijk plan worde voorgelegd.”

Uit de mededeelingen van den heer Pyttersen aan het blad „Suriname” van 3 Maart knippen wij het volgende:

„De heer P. deelde ons verder mede, dat hij alle aandacht geschonken heeft aan het vraagstuk van de aanwending der waterkracht onzer vellen tot opwekking van elektrische energie. Dit onderzoek zal verder worden voortgezet door de Directeur van Openbare Werken Ir. Kempees. Hijzelf zal in Europa besprekingen houden met deskundigen op dat gebied, ten einde te komen tot een keus van daartoe benodigde werktuigen.”

Waar in het bovenstaande de machinale bewerking van den bodem zoo op den voorgrond treedt, vestigen wij de aandacht van het landbouwdepartement in Suriname op een nieuwen Franschen tractor, beschreven en afgebeeld in het tijdschrift „Sciences et Voyages” van 17 November 1921 (3, rue de Rocroy, Paris). Deze machine lijkt ons uitgeknipt voor Suriname en een proefnemingsdaarom door het landbouwdepartement of door een of andere landbouwonderneming verdient alleszins aanbeveling. Wij vestigen er de aandacht op, dat het genoemde nummer van „Sciences et Voyages” te lezen is op het redactie-bureau van het blad „Suriname”.

De gouverneur heeft het volgend schrijven gericht tot de Koloniale Staten:

„Naar aanleiding van de in de missive van de Koloniale Staten van 15 Februari 1922 No. 47 gestelde vragen ten aanzien van de in de Corantijn gelegen eilanden, heeft de ondergeteekende de eer UhoogEdelGestrenge mede te deelen, dat zijnerzijds geen enkel bezwaar bestaat tegen de uitgifte van concessieën voor houtbewerking op het Papegaaieiland en dat zoodanige uitgifte eerlang zal plaats hebben.”

Dus toch een diplomatiek antwoord! Het spijt ons voor Baron van Heemstra. De vraag heeft betrekking op „de in de Corantijn gelegen eilanden” en nu spreekt de Gouverneur leukweg alleen van het Papegaaieiland! Het spel van kat en muis wordt dus ook op het Plein te Paramaribo voortgezet. We hopen, dat de Koloniale Staten zullen willen weten hoe het staat met de uitgifte van concessieën op de andere eilanden.

„De Surinamer” van 5 Maart schrijft: De heer R. A. Tammenga is te Paramaribo op den leeftijd van 80 jaren overleden.

De heer Tammenga was de laatstovergeblevene der kolonisten, die hier een driekwart eeuw geleden aankwamen. De school aan den tweeden Rijweg werd het vorige jaar, op zijn 80sten verjaardag, naar hem genoemd.

De overledene was o.m. lid der Kolonisatie Commissie van 1892 en lid der Koloniale Staten.

De Regeering erkende zijne verdiensten, door hem het Officierskruis in de Orde van Oranje-Nassau toe te kennen. Onder degenen, die bij de begrafenis tegenwoordig waren, werden o.m. opgemerkt: Mr. L. J. Rietberg, Ondervoorzitter van den Raad van Bestuur en de heer E. Snellen, Directeur van den Landbouw en de Adjudant van den Gouverneur.

In de gewone vergadering op 10 April van de

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogue

Centraal-Apotheek DE KOEDOE

Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053

ALLE RECEPTEN worden

tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
 Telefoon No. 72 **F. 't SAS** Lange Brugstr. 10
 Hofleverancier
 beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
 Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa
 Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM. 156

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL.

afdeeling der Kon. Academie van Wetenschappen, bestemd voor de taal-, letter-, geschiedkundige en wijsgeerige wetenschappen, heeft Dr. J. P. B. de Josselin de Jong, te Oegstgeest, een mededeeling gedaan over de „couvade”.

Wij ontleenen aan de N. R. Ct. van 11 April, Ochtendblad C, het volgende overzicht, ons voorbehoudende op het onderwerp terug te komen, wanneer wij de „mededeeling” zelf hebben kunnen lezen:

„De meeste oudere ethnologen hebben den couvade-ritus opgevat als een gefingeerd „vaderkraambed”, en in verband gebracht met een overgang van moederrechtelijke tot vaderrechtelijke familie-inrichting. Latere onderzoekingen hebben bewezen, dat deze opvatting niet juist kan zijn, daar de volken, bij welke de ritus in zwang is, het echte kraambed niet kennen, terwijl het gebruik bovendien volstrekt niet aan een bepaald type van familie-inrichting gebonden blijkt te zijn. Op dergelijken grondslag rusten de theorieën die zich aansluiten bij de inheemsche interpretatie: deze legt niet den nadruk op de bedrust van den vader, doch op den leefregel, waaraan hij zich met het oog op het welzijn van zijn pasgeboren kind te onderwerpen heeft. Van een derde groep van ethnologen heeft vooral Frazer het onderzoek voortuit gebracht, door aan te toonen dat sommige simuleeringsriten, die men in het couvade-complex heeft betrokken, in de meeste gevallen niet na maar vóór de bevalling plaats vinden en de bescherming van de barende vrouw ten doel hebben. Ter interpretatie van het postnatale geboorte-ritueel mogen die riten natuurlijk niet als gegevens worden gebruikt.

Uit verschillende bronnen blijkt, dat althans in Zuid-Amerika, de geboorte-ritus zich uit een eerstgeboorte een vaderschapsritus moet hebben ontwikkeld en ook bepaalde elementen in den ritus zelf, zooals het strenge vasten van den vader en de folteringen, die hij bij sommige stammen moest ondergaan, wijzen er op, dat eertijds niet, of althans niet alleen, de veiligheid van het kind, maar vooral de magische sterking van den vader het doel van dit ritueel moeten zijn geweest. Zoowel in wezen als in uiterlijk voorkomen behoort de ceremonie tot de bekende groep van „crisisriten”, waarin zich de voorstelling manifesteert, dat men bij de inrede van elke nieuwe levensfase in een kritieken toestand verkeert, die speciale magisch-rituele voorzorgsmaatregelen vergt. Als nevenmotieven zijn te herkennen de vrees voor de magische gevaarlijkheid van de kraamvrouw en voor de gevaren, die de innige betrekking tusschen den vader en zijn pasgeboren kind natuurlijk ook voor eerstgenoemde meebrengt.

Uit de vergelijking met een anderen crisisritus, die bij sommige kannibaalsche stammen in Z.O. Brazilië in zwang was, valt af te leiden, dat de couvade in Zuid-Amerika meer bepaaldelijk als een wedergeboorte-ceremonie is op te vatten. In andere deelen der aarde, zooals b.v. in den Maleischen Archipel, schijnt het crisismotief meer op den achtergrond te treden, terwijl het verband tusschen praë- en postnatale gebruiken er nauwer is. Blijkbaar hebben grootendeels dezelfde geloofsmotieven zich in verschillende gebieden op diverse wijzen met elkaar gecombineerd en elkaar verdrongen; van een ontwikkelingsproces, dat overal hetzelfde verloop heeft gehad, is niets te bespeuren.”

De koloniale paragraaf van het program van actie van de anti-revolutionaire partij luidt:

a. Zorgvuldig financieel beleid, opdat door het nalaten van niet bepaald onvermijdelijke uitgaven, door sterking van de economische draagkracht en door bevordering van het daarop gerichte particuliere initiatief, door krachtige ontginning van de natuurlijke rijkdommen en door doelmatige belastingheffing, het verbroken financieele evenwicht spoedig worde hersteld.

b. Bestuursdecentralisatie gepaard met de vorming van autonome gebieden, bestuurd met mede-

werking der ingezetenen. Op dezen grondslag voorbereiding van grootere staatkundige zelfstandigheid in Nederlandsch-Indië.

c. Verleening van den, in deze moeilijke tijden, noodzakelijken financieelen steun aan het op zedelijke en godsdienstige verheffing der bevolking gericht particulier initiatief; bestrijding van opium- en sterken drank-gebruik; wijziging van art. 123 R. R.; bevordering van de zelfstandigheid, ook in financieelen zin, van de kerken tegenover den Staat.”

Met art. 123 R. R. wordt natuurlijk bedoeld het Oost-Indische Regeerings Reglement.

Naar wij vernemen, zijn als voorloopig comité voor de organisatie van het eventueel in 1924 alhier te houden Amerikanisten-congres officieel aangewezen: Th. A. J. Delprat, Voorz. van het Kon. Nederl. Aardr. Genootschap, Pres.; Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, Leiden, Voorz. Ned. Anthr. Vereeniging en hoofdredacteur van het Int. Arch. f. Ethnographie en Jhr. L. C. van Panhuys, Hoofdecommissie Dept. van Koloniën.

Curaçao.

Grondwetsherziening.

De opmerking, in het V. V. der Eerste Kamer gemaakt, waarop wij in ons blad van 30 Maart l.l. wijzen, is aldus beantwoord:

„Met de in het voorloopig verslag gemaakte opmerkingen betreffende het voornemen der regering om te overwegen, of het aanbeveling verdient de art. 1 der regeeringsreglementen voor Suriname en Curaçao te wijzigen of aan te vullen ter herstelling van de onjuistheid van den verzamelaam Curaçao voor de Nederlandsche eilanden in de Caraïbische Zee en de administratieve splitsing van de Bovenwindsche en de Benedenwindsche eilanden in twee groepen, zal door de regering rekening worden gehouden bij de a.s. herziening van die reglementen.”

Betekent dit, dat de Regeering ook binnen het kader der nieuwe bepaling „administratieve splitsing dezer eilanden in twee groepen, elk onder eigen Bewindhebber”, mogelijk acht? Het schijnt zoo.

Salarisherziening.

Zal er niets van komen? De Minister van Koloniën heeft bij de behandeling der Surinaamsche begroeting verklaard, dat hij ook voor Curaçao den tijd nog niet gekomen acht voor het „converteeren van duurteloeslagen in salarissen”. Intusschen heeft de Gouverneur nieuwe voorstellen ingediend, waarop wij hopen terug te komen.

De verhooging der loodsgelden.

Het Voorloopig Verslag is niet onverdeeld gunstig. Men betreurde het algemeen, dat het Bestuur in plaats van bezuinigingsvoorstellen eerst belastingverhoogingsvoorstellen bij den Raad aanhangig maakt. Leedwezen en bevreemding werd door „meerdere leden” uitgesproken, dat juist nu de scheepvaart schier over de geheele wereld er ongunstig voorstaat, en de schoenervaart in de haven van Curaçao zoo goed als stil ligt, en zoo weinig lading is en de huur van opslagplaatsen beduidend verlaagd is, om te voorkomen, dat men dit eiland gaat vermijden, dit ontwerp is ingediend. Men hoopte, dat het bestuur niet zou willen breken met den tegenwoordigen toestand, dat de scheepvaart, welke een der voornaamste bestaansbronnen van het eiland Curaçao vormt, door de goedkoopste der plaats hierheen gelokt moet worden.

De meeste schepen vallen hier alleen binnen, omdat ze hier voor weinig geld gereed kunnen komen. De lading toch, welke hier gehaald of gebracht wordt, is in evenredigheid tot naburige plaatsen gering, terwijl het Gouvernement, dat nu tot verhooging van loodsgelden wil overgaan, zelf betrekkelijk weinig merkbare faciliteiten biedt. Kaden, opslagplaatsen, lichters, dit alles is groo-

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
 ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a
 ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Conciërge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten.

Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

BESCHIKBAAR

Hadi Poestaka
 Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij
 NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
 Bij ons in voorraad:
37 gekleurde Wayangfiguren
 in portefeuille (DARAH BHARATA, een verzameling van —, voorstellende hoofdpersonen uit de Wayang-Poerwa, geteekend door R. Soelardi onder leiding van Zijn Hoogh. Prins Prangwadono, Mangkoe Nagoro VII, met toelichting in Hollandsch en Javaansch).
 PRIJS per stel f 5.50.
 Deze uitgave dient om kringen, die tot nu toe vreemd stonden voor het Wayangspel, doch wel belangstelling hebben, eenigszins te oriënteren. Dit werk komt de leemte aanvullen in de kennis, vooral van het Europ. publiek, omtrent de unieke Wayangkunst der Javanen.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements 185
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HADI- POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Nobelstraat 20 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

VERSCHENEN:

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Alleen gebonden verkrijgbaar,
bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

PAS VERSCHENEN:

Levensschets van Dr. Wahidin Soedirohoesodo

door S. SURYANINGRAT.

Prijs: f 0.40.

De Serie

Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs

bedoelt op beknopte en populaire wijze de jongere
Indonesiërs en ook het Hollandsche volk bekend te
maken met het leven en werken der Indonesische
voormannen.

Over de „Levensschets van Pangéran Noto Dirdjo”
door S. Suryaningrat schreef *De Haagsche Post*:

„... Deze levensschets van een der meest uit-
nemende Indische edellieden is door den heer Surya-
ningrat geschreven met een voorbeeldige voornaamheid.
Liefde, eerbied en wijsheid voelt men achter de zinnen,
maar zij zijn door een natuurlijke eenvoud zoo be-
toemd, dat alle rethorische verheerlijking is vermeden.
En zelfs als men hier en daar merkt, dat het vuur
onder de asch smeult, wanneer aan den edelen Indonesiër
door den Nederlandschen ambtenaar onrecht is aan-
gedaan, weet de biograaf een toch zoo begrijpelijk fel
woord in te houden.

Over de „Levensschets van Mas Atmodirono” door
R. van Sandick schreef *De Hollandsche Revue*:

„... Opgenomen in de serie „Levensschetsen van
vooraanstaande Indonesiërs”, moet men ook dit boekje
een groote beteekenis geven, omdat door zijn verschijning
de Westering, die nog zoo zonderling over Indië en
zijn bewoners denken kan, kennis kan maken met een
der uitnemende mannen van de inheemsche maatschappij”.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

□ □ DRUGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

tendeels particulier eigendom.

Gaat men nu de loodsgelden te veel verhoogen,
dan is de vrees gewettigd, dat, waar er bij parti-
culieren reeds andere kosten gemaakt dienen te
worden, of verschillende stoomers geheel wegblij-
ven, of de lading geaccumuleerd wordt tot één
schip in dezelfde tijdruimte, waarin er vroeger
meerdere binnenliepen.

Curacao een vrijhaven, ziedaar het ideaal van
enkele leden.

Andere leden zagen den toestand niet aldus in.
Volgens hen zal de verhooging niet merkbaar druk-
ken op de scheepvaart. Naar hunne meening is wat
nu voor loodsgelden berekend wordt geenszins te
hoog, eerder te laag.

De opmerking werd gemaakt, dat, terwijl de
meerdere opbrengst op f 25000 geraamd is, de ver-
hooging in totaal genomen 100 pCt. en meer be-
draagt, zoodat de meerdere opbrengst gerust op
een f 60.000 gesteld had kunnen worden.

Merkwaardig is het slot:

„Ten slotte wenschten eenige leden nog de hoop
uit te spreken, dat het Bestuur, gedachtig aan den
eisch van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën,
dat voor de algemeene traktementsverhoogingen
der ambtenaren de helft der kosten door de kolonie
zelf gedragen dient te worden, de opbrengst der
belastingverhoogingen en ook van de verhooging
der loodsgelden en uitvoerrecht op de mijnproducten,
in de allereerste plaats voor dat doel zal bezigen;
een doel toch, dat bij hen niet in de laatste
plaats aansporing is geweest tot medewerken
aan deze voorstellen.”

Een Curaçaosche Vrijheidsbond.

Op 18 Januari l.l. is op Curacao een Vrijheids-
bond opgericht. Een propaganda-comité van 4 da-
mes en 17 heeren had een programma van algemeene
beginselen ontworpen, waaraan het algemeene
programma van den Nederlandschen Vrijheidsbond
blijkbaar wel ten grondslag heeft gelegen, maar
waarschijnlijk naar de behoeften gewijzigd is. Het
geheel maakt meer den indruk van een plaatselijk
programma. Het behoud van het grondwettelijke
koningschap, verzekerd aan Koningin Wilhelmina
en hare nakomelingen, is uitgelicht, evenals de
handhaving van ons onafhankelijk volksbestaan.
Aan de erkenning van de waarde van het geestelijk
en godsdienstig leven is toegevoegd: „Zonder
nochtans eenig kerkelijk gezag op staatkundig
terrein te erkennen.” Wat vreemd doet aan de
eisch van herziening van het erfrecht en vooral
de invoering van politierechtbanken ter bereiking
van kleine zaken.

Voz di pueblo meent, dat de Bond reeds nu in
drieërlei opzicht nuttig werk zal kunnen verrichten.

1°. Zal door het optreden van den Bond klaarheid
moeten komen in de gedragingen van velen, die
uitsluitend hun eigenbelang najagen zonder een
greintje te voelen voor het lot van hun mede-
mensch, ja, die het algemeen belang aan het hunne
opofferen;

2°. kan de Bond een steun blijken voor de leden
van den K. R., want aan den Raad voorgelegde
vraagstukken kunnen in den Bond besproken worden,
waardoor de Raad weet, dat hij althans dat
gedeelte van de bevolking, dat in den Bond is, achter
zich heeft;

3°. wordt verondersteld, dat de leden van den
K. R., die tevens leden van den Bond zijn, bij vacatures
er voor zullen ijveren, niet anderen te kiezen dan
die klaren wijn schenken en hunne beginselen
zijn toegedaan.

Vooraf wat het eerste punt betreft zal men eene
nadere uitwerking in het program van actie niet
overbodig achten.

Op eene vergadering van 15 Maart l.l. zijn de
statuten vastgesteld, het program van beginselen en
een program van actie met eenige wijzigingen van
ondergeschikt belang aangenomen.

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Besluit en Roggebrood
voor export.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 249

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Nader nieuws.

Wij hebben terug te komen op eenige punten in deze
rubriek van het voorgaande nummer behandeld, nadere be-
richten hebben nieuwe indrukken gebracht.

Ontleenden wij aan *La Dépêche Coloniale* van 3 April het
stellige bericht der, omtrent de bezittingen van de Fransche
maatschappij in de Nieuwe Hebriden, getroffen regeling
hetzelfde blad moest in zijn aflevering van 10 April tot de
erkenning komen den wensch van den minister van koloniën,
Alb. Sarraut, als de aanvaarde oplossing beschouwd te
hebben, hetgeen ditmaal eens niet zoo uitgekomen is.

Terwijl Frankrijk en Engeland — juister de Australische
Statenbond — het gezag deelen in de Nieuwe Hebriden,
blijven de grondbelangen er in concurrentie. De *Société
française des Nouvelles Hébrides* geeft, met haar bezit van
600.000 hectaren, aan Frankrijk een grooten voorsprong.

Gaat dit bezit in Australische handen over, dan houdt Frankrijk
niet veel meer over. Minister Sarraut had als best
oplossing gevonden den aankoop van het meerendeel der
aandeelen in die maatschappij en wel door middel van een
door de Banque de l'Indochine aan den staat te verstrekken
voorschot. Die bank had zich tot medewerking in dezen vorm
bereid verklaard. De *Commission des colonies* en de *Com-
mission des finances* hadden echter nog haar oordeel over
dit plan uit te spreken en zij hebben zich er tegen ver-
klaard. Bij de besprekingen werden de volgende overwegingen
naar voren gebracht: de S. fr. d. N. H. staat erg in
't krijt bij de Banque de l'Indochine; wil deze de gronden
in haar bezit krijgen, dan kan zij dit bereiken zonder fin-
anciële tusschenkomst van den staat en die gronden blij-
ven dan ook Fransch; de beschikbaar gestelde gegevens
werden niet voldoende geacht om een duidelijk inzicht in
de voorgestelde transactie te krijgen; de som, uitgetrokken
voor den aankoop der aandelen, scheen veel te hoog.

Zullen nieuwe voorstellen volgen? Alles is nu weer on-
zeker.

Aan hetgeen wij berichten over diamant uit Kongo, heb-
ben wij iets toe te voegen, dat ontleend is aan een Ant-
werpsche correspondentie in de N. R. Ct., die wij hier ver-
kort weergeven:

Het Londensche Syndicaat is er in geslaagd zich te on-
doen van een niet gewenschten en lastigen concurrent.
De minister van koloniën en de Mij. de Forwinière zijn
gezwicht voor de groote en slimmere diamantproducent. De
Congo-diamanten kunnen voortaan geen spaken meer ste-
ken in den Engelschen diamantwagen.

Het L. S. heeft weder de geheele diamantmarkt in han-
den. De gevolgen hiervan zullen eerst duidelijk te voorschijn
treden bij een algemeene herleving der vraag naar geslepen
diamant.

De Anglo-American Corporation heeft verkregen, dat de
geheele productie der Congo-diamanten van het loopende
jaar aan haar wordt verkocht; slechts een uiterst klein deel
mag in Antwerpen worden verkocht; voorts heeft zij zich
verzekerd van een optie voor de komende jaren.

Het zeer eigenaardige in deze historie is ongetwijfeld, dat
van officieele zijde de meest mogelijke stilzwijgendheid
wordt in acht genomen. De Antwerpsche bladen, z.a. *Neptunus*
en *De Schelde*, gaven uitvoerige beschouwingen; het eerste
blad heeft getracht van het ministerie een bepaalde ver-
klaring te verkrijgen, moest zich echter tevreden stellen
met de mededeeling: „dat alles nog niet vast staat”.

Bij de Forwinière is toen aangeklopt; hier is men tem-
minste duidelijk geweest door onomwonden te verklaren:
Niets te mogen vertellen.

Het weekblad van de Belgische Juweliersvereniging is
evenmin te spreken over die geheimzinnigheid en vraagt:
„Waarom dat ellendig werken in de duister?”

Luidde de conclusie, waartoe het Klein-Azië-overleg ge-
komen was: „binnen 3 weken kunnen de onderhandelings-
over de definitieve vredesvoorwaarden beginnen”, de kans
op verwezenlijking van dit vooruitzicht is weer zeer gering
geworden. Vooreerst stelde Angora een ontruiming van het
door de Grieken bezette gedeelte op groote schaal tot voor-
waarde, vóórdat men tot onderhandelen bijeen zou komen.
Frankrijk en Engeland hebben dezen eisch onaanneembaar
verklaard; terwijl wij dit schrijven is nog niet bekend, hoe
Angora zich tegenover deze weigering stelt. Vervolgens
vindt de regeering van Kemalpacha de keuze van Konstan-
tinopel als plaats voor de conferentie slecht. 't Valt niet
moelijk goede redenen voor deze opvatting te vinden, want
dat die wel gebillijkt zullen worden. Intusschen is 't niet
zoo heel gemakkelijk elders alles in te richten voor een
conferentie, waartoe vogels van zoo verschillend pluim
bijeën komen.

Afgezien van deze uitgesproken voorwaarden, laat de
kans op inschikkelijkheid van de zijde van Angora zich
niet gunstig aanzien. Kemal pacha is zich zijn macht

Het soliedste en goedkoopste adres
voor

Gepantserde Hut- en Mailkoffers

is bij

J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG

Reisartikelen en Lederwaren

Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON

Telefoon M. 1880 en M. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

Mededeelingen.

**Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIËN.**

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

**HOOFDBESTUURSVERGADERING op Vrijdag
28 April e.k. des namiddags ten 2 uur, Laan van
Meerdervoort 187 alhier.**

Punten van behandeling

- I. Notulen.
- II. Jaarverslag, rekening en verantwoording 1921 en begroting 1922.
- III. Koloniaal Weekblad.
- IV. Financiële verhouding van Afdelingen tot Hoofdbestuur.
- V. Voordracht Algemeene Vergadering vacatures Hoofdbestuur.
- VI. Agenda Algemeene Vergadering Amsterdam en vaststelling datum.
- VII. Mededeelingen.
- VIII. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

**Van de Afdeling Apeldoorn:
LEZING VAN BARON VAN ASBECK,
OUD-GOUV. VAN SURINAME.**

Laat ik beginnen met een verzuim in het vorige berichtje, goed te maken. De afdeling heeft op 12 en 26 April twee lezingen over „onze West”, doch in samenwerking met het Koloniaal Instituut te Amsterdam gehouden, wat wel vermeld was in de advertentie en op de toegangskaarten, maar dat ik vergeten had in het vorige bericht te vermelden.

Woensdagavond 12 April dan sprak de heer W. D. H. Baron v. Asbeck over Suriname.

In zijn rede sprak Zijne Excellentie eerst over „de Suriname Puzzle”; bestreed hij de meening van sommigen, die er voor zijn Suriname maar te verkopen en wees daarbij op Denemarken, dat met zijn verkoop van Koloniën direct ook uitverkocht was. Ook herinnerde hij er aan, dat daarginds Nederlanders zijn, die we maar niet zoo aan hun lot mogen overlaten.

Daarna gaf spr. een overzicht van de natuurlijke gesteldheid van het land, wees daarbij op de betekenis van de regentijden voor de goud- en balafaxplortatie. Een beknopt overzicht van den gang van zaken na 1800, den invloed van het verbod van slavenhandel en slavernij, de maatregelen om in het gebrek aan werkkrachten te voorzien, bracht ons naar den tegenwoordigen tijd en liet spr. daarop een overzicht volgen van de producten en de productie, wees hij vooral op de sinaasappelen, de sisalvezel, rijstcultuur, de proeven met katoenaanplant, de hoedenindustrie, de houtkap. Verder vestigde hij de aandacht op het werk van het departement van landbouw en hoopte hij, dat het onderwijs, vooral het landbouwonderwijs, in deze kolonie de negers als in Amerika tot landarbeid zou brengen.

Niet verkopen, maar arbeiders en ook..... vrouwen doen emigreeren; goed onderwijs; geleidelijke ontwikkeling tot zelfbestuur, eerst in waterschappen en gemeenten, later over het geheele gewest, moet dit land brengen tot eenzelfde opbloei als Demerara, waar echter b.v. de hygiënische dienst en het onderwijs nog niet zoo goed zijn als in onze kolonie.

Bij het cijfermateriaal had de spr. gelegenheid te wijzen op het verband tusschen de cijfers van uit- en invoer en dat der aangekomen emigranten.

HESSELS & MAK

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

*1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat*

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

beteekenis ten volle bewust; met de wapens zal men hem niet te lijf gaan en men durft den sultan, hoofd der mahomedanen, niet te grieven. Hij voelt zich veilig en sterk. Zeifs blijft hij de drie groote ministers, die zich verbeelden den wereldloop naar hun hand te kunnen zetten, voorhouden, dat 't lot van Turkije meer in zijn hand is dan in de hunne. Zoo heeft zich te Genua nu ook een vertegenwoordiging van Turkije aangemeld. Wordt deze ongenode gast afgewezen, terwijl er toch over aangelegenheden, waarbij Turkije betrokken is, mocht worden beslist, dan zal Kemalisdan hieruit wel weer een grief weten te putten, die te pas gebracht zal worden als men nader over de zaken van Klein-Azië wil praten.

Kan al het voorafgaande gelden als een verdere uitwerking op nadere gegevens, voor het bericht over den voorgenomen vliegtocht de wereld-rond is helaas de mislukking te melden, door den tragischen dood van den koenen ondernemer. Sir Ross Smith, die vergezeld van zijn broeder sir Keith, en met luitenant Bennett, als mecanicien, de eerste vlucht Engeland-Australië heeft volbracht, die den 25en April, weer met Bennett, de reis om de wereld zou aanvaarden, is Donderdag van de vorige week van een hoogte van 3000 voet naar beneden gestort, terwijl hij nabij Londen een der proefvluchten uitvoerde met het amphibievliegtuig voor de groote reis bestemd. De machine sloeg te pletter, Ross was dadelijk dood, Bennett, die hem ook nu vergezeld, overleed na enkele minuten.

Gereed voor de groote reis stierf hij op het station van vertrek; bereid tot een wereldtocht viel hij bij een vlucht van vijftien minuten; op alles bedacht, vernielde een kleine misrekening al zijne voorzieningen.

Er zullen er zijn, die hierinde waarschuwing lezen: wees niet te overmoedig. Wij lezen er liever uit, dat in het groote niet meer gevaar steekt dan in het kleine en achten het gelukkig, dat het voornemen bestaat om het plan weer op te vatten.

Oproerige beweging in Tunis.

In Tunis verspreide zich den 6en April het gerucht als zou de Bey tot het besluit zijn gekomen afstand van den troon te doen. Een volksloop van duizenden manifesteerde voor zijn paleis om hem te bewegen dit besluit niet uit te voeren; de Bey zou toen het gerucht zonder grond verklaard hebben, hij ontving den Franschen Resident-generaal en teekende een proclamatie, waarin hij de verzekering gaf, den troon zijner voorvaders niet te willen verlaten en volle vertrouwen in de Fransche bescherming te hebben.

Daar het gerucht het eerste verspreid was door het nationalistische blad Saocab, werd dit met schorsing gestraft.

Aldus luidde de eerste berichten, die het wilden doen voorkomen of een nietsbeduidend relletje hiermede was afgedaan. Echter bleven geruchten in omloop, die een andere voorstelling van zaken willen geven.

De Bey zou in 18 punten, een reeks verzoeken aan den Resident-generaal hebben doen toekomen, die op sterken invloed van de jong Tunesische partij wijzen. Zij zijn gericht op herstel van het absolute gezag van vóór een halve eeuw. De nationalistischen treden beslist tegen het Fransche protectoraat op. Zij hebben tijdens den oorlog al geen soldaten geleverd. Zij drijven het daarheen, dat de verwachte komst van den President den republiek Millerand, die, zooals men weet, een groote reis door het Fransche gebied om de Middellandsche Zee maakt, aangegrepen zal worden tot een manifestatie voor meer medezeggenschap van het volk en meer onafhankelijkheid van het inlandsch bestuur. Zij vinden hiervoor ook steun van Fransche zijde, zoo heeft het communistisch Kamerlid Vaillant Couturier propaganda-lezingen in Tunis gehouden. Antoine Fabre, directeur van de Courrier du Soir, is uit Tunis verbannen wegens artikelen in zijn blad over de Tunische gebeurtenissen gepubliceerd.

Heeft de Fransche pers vroeger met eenige schadevreugde gewezen op de moeilijkheden door de Engelschen in Egypte ondervonden, en werd daarbij Tunis als tegenstelling gedacht, hier staan de zaken geheel anders dan in Egypte. Tunis behoort door dankbaarheid bezield te zijn voor de gedurende 50 jaren genoten weldaden. Het volk is er ook geenszins rijp voor medezeggenschap, 90 procent kan lezen noch schrijven (ligt hierin een bewijs van bevordering der ontwikkeling en zou 't cijfer in Egypte wel anders zijn geweest?) De Bey handelt niet uit overtuiging, doch laat zich drijven door eenige opstokers. Het was te verklaren, dat Ghandi beproefde van de tegenwoordigheid van den Prins van Wales in Indië partij te trekken, ten voordeele van zijn reeds lang in beweging zijnde non-coöperation-actie, maar in Tunis een manifestatie op touw zetten juist tegen dat het Fransche staatshoofd zijn belangstelling komt toonen en terwijl hij gast zal zijn, dat gaat alle perken van welvoegelijkheid verre te buiten.

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

laet de ora zich macht en

ROTTERDAMSCH LLOYD
Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

F^a B. SCHOEMAKER
ENGELSCH KLEERMAGERIJ
29 Westeinde, 's-Gravenhage, Tel. H. 6252

Koopt, wanneer U repatrieert, Uwe Europeesche Kleeding NIET in Indië of tijdens de reis. Wij kunnen U onmiddellijk na aankomst in Holland voorzien van het allernieuwste en 't beste.

Dames Afdeling-Bontwerken

BESCHIKBAAR.

UITZENDING
Hollandsche en Indische Diners
N. OESIN.

Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
Soep, Croquetten, Aardappelen,
Vleesch en Pudding.

Indische Diners met rijst vanaf f 2.50
Diners van zeven gerechten - 2.50
Kip met acht gerechten - 3.50
Kip met negen gerechten - 4.50

Aanbevelend,
N. OESIN,
BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON M. 5173.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné
van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

**NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW**

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

**N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.**

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

FAMILIE-BIOSCOOP
Prinsesstraat 40 Telefoon H. 7477

Zaterdag 22 April en volgende avonden:
en Donderdagmiddag 27 April:

Een Hel voor Jonge Meisjes!

Aangrijpend levensbeeld in 5 acten, behandelende de
wantoestanden, die vooral in het buitenland bestaan, ten
opzichte van sommige, zoogenaamde Tooneelscholen.

OLYMPIA THEATER
Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

*Elken Vrijdag nieuw afwisselend
programma.*

*Doorlopende Voorstelling,
aanvang 8 uur.*

*Plaatsbespreking kan per telefoon
geschieden.*

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusv. singel 1a, Tel. 195

Toch viel er enige vooruitgang te constateeren en zoo spoedig mogelijk moet Suriname vrij komen van de subsidie, door meer aanvoer van werkrachten en krachtige medewerking van het kapitaal in Nederland en daarbuiten.

Tot zoover de belangwekkende rede. Na de pauze volgden een 70-tal lantaarnplaatjes, die door hun scherpe beelden het gesprokene goed verduidelijkten, waarbij menige typische bijzonderheid over mensch en land werd meegedeeld.

Jammer maar dat er niet zooveel belangstelling was als verwacht mocht worden. Slechts een 60 a 70 menschen waren opgekomen, waaronder een 40-tal niet-leden. Wij hopen, dat op Woensdag 26 April bij de lezing van prof. Boeke over Curaçao de leden van „Oost en West" beter blijk zullen geven van hun belangstelling. 't Is dan weer in de bovenzaal van het Tempeliershuis, 's avonds om 8 uur.

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

BEKENDMAKING.

Ten behoeve van den Volksraad in Nederlandsch-Indië worden gevraagd twee geroutineerde stenografen.

De bezoldiging bedraagt f 350.— 's maands, met negen tweejaarlijksche verhoogingen van f 50.— 's maands. In verband met voorpraktijk is dadelijke toekenning van een of meer verhoogingen bij uitzending niet uitgesloten. Boven de bezoldiging wordt, zoolang de deswege bestaande bepalingen niet worden gewijzigd of ingetrokken, een duurtoeslag genoten, welke thans minstens f 120.— 's maands bedraagt.

Aan de uitzending is voorts verbonden:

- a. vrije overtocht c. q. ook voor het wettig gezin, in de 2de klasse;
- b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 2250.—;
- c. eene voorloopige bezoldiging, ingaande op den dag van inscheeping hier te lande, van minstens f 200.— 's maands;
- d. indien uit te zenden functionarissen gehuwd zijn, nitkeering van het bedrag van eene maand activiteitsinkomsten als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

- P. van Zoomeren, Hintamerstraat 93, 's-Hertogenbosch, als chef-stereotypen b. d. Landsdrukkerij te Batavia;
- D. Verdoorn, Fronemanstraat 12, Den Haag, als hoofd van de rotatiepers b. d. Landsdrukkerij te Batavia;
- H. van Boheemen, Wolmaransstraat 48, Den Haag, als onderwijzer;
- F. Döcker, Z. O. Binnensingel 90, Den Haag, als machinist b. d. Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap).

- Leeraren in de Nederlandsche taal.
- Leeraren in het Duitsch.
- Leeraren in het Fransch.
- Leeraren in de wis- en natuurkunde.
- Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
- Leeraren in de Staatswetenschappen.
- Leeraren in de schelkunde, allen volledig bevoegd.
- Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.
- Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

- Leeraren met K¹ bevoegdheid.
- Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
- Onderwijzer met de hoofdkte en lageré akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

F. C. DE BRUYN
eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak" Thee,
f 1.00 per pond.

NEEMT PROEF.

Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

- Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
- Stenografen ten behoeve van den Volksraad.
- Twee directrices bij de militaire hospitalen.
- Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
- Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
- Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
- Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
- Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).
- Veearts bij den burgerlijken veeartsenkundigen dienst.
- Opzichter voor de Landsgebouwen.
- Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
- Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats en afd. rij- en voertuigbouw en afd. instrumentmakerij.
- Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
- Technicus voor electro-zwakstroom.
- Gouvernements-accountant in vasten of tijdelijken dienst.
- Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling, onderafdeling B, van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 12 tot 19 April 1922.

Nieuwe Leden.

- Mevr. Bladergroen-van der Willigen, Ginneken, Ulverhorstweg, Huize „de Bieberg", f 5.
- Mej. M. Raket, oud-onderwijzeres O.-I., Zutphen, Nieuwstad 91, f 5.
- C. Th. Deeleman, Onderwijzer Mulo te Solo, f 5.
- Mr. J. B. R. J. T. Pilon, Voorzitter Landraad te Bojotali, f 12.
- A. Mackay, Hoofd H.-Ch. school te Solo, f 6.
- J. S. Scholten, Assistent-Resident te Klaten, f 12.
- A. C. Koot, Kapitein Inf., te Solo, f 6.
- C. H. van Doornum, Luitenant Cav., te Solo, f 6.

Nieuwe Begunstigers.

- A. J. Joekes, te Apeldoorn, Waldeck Pyrmontlaan 64, f 1.
- Mevr. H. S. W. Joekes te Apeldoorn, Waldeck Pyrmontlaan 64, f 1.
- A. J. Joekes Jr. te Apeldoorn, Waldeck Pyrmontlaan 64, f 1.
- Mej. R. Boers, te Apeldoorn, Bandalaan 2, f 1.

Afschrijven.

- W. J. v. d. Moosdijk, Student, Leiden, Aloëlaan 45a.

Adresperanderingen.

- W. P. A. Derksen, Onderwijzer O.-I., van: Venray naar Den Haag, Antonie Duijckstr. 109, f 5.
- D. S. V. „Onze Koloniën", Delft, van: Piet Heinstr. 58, naar: Langedijk 11, p.a. G. Liets.
- F. B. Kroese, Luit. Art., van: Den Haag, Abeelstr. 28, naar: Bandoeng D. v. O.
- S. Eman, Aspirant-Controleur B.B., van: Breda, naar: Weltevreden, Dep. B. B.
- A. J. N. Engelenberg, Voorzitter Pol. Econ. Bond, van: Den Haag, Gogelweg 30, naar: Bandoeng, Groote Lenkowskeweg 3.
- Mr. Dr. Ch. Heijman, Advocaat, van: Apeldoorn „Denenhout", naar: Den Haag, Wilhelmijnstraat 2e, f 5.
- D. A. van Waardenburg, van: Nice „Grand Hotel O'Connor", naar: Scheveningen, Hotel de la Promenade, f 10.
- M. A. van der Sprong, oud-Inspecteur P. en T., Baden-Baden, van: Hotel Bayerischer Hof, naar: Haus Graf Zeppelin, Bismarckstrasse 30.
- F. K. Scherius, oud Hoofd-Ingenieur, Wiesbaden, van: Sanatorium Dr. Lubowsky, Garterstrasse 20, naar: Hotel Riviera, Bierstadterstrasse 7.
- N. J. van den Brandhof, Resident, van: Den Haag, Joop Maetsuyckerstraat 42, naar: Hotel Rappen, Freudenstadt (Deutschland).
- Dr. J. J. van Wermeskerken, Utrecht, van: Paarlstraat 2, naar: Vossegatsche Dijk 27.
- Dr. R. Leyds, Conrector Gymnasium, Groningen, van: Jozef Israelstraat 5, naar: H. W. Mesdagplein 1.
- B. A. van Gulik, Luitenant Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Weltevreden, Schoolweg, E 11.
- J. J. van Kempe Valk, Ambtenaar B.B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Pontianak.
- J. de Roo, Bouwkundige B.O.W., van: Weltevreden, Dep. B.O.W., naar: Elisabethpark 1, Djati Barse te Weltevreden.
- T. van der Bont, Bouwkundige S. S., Bandoeng, van: Americanlaan 13, naar: Tjibeunjingplantsoen.
- G. P. Hoekman, Kapitein Inf., van: Buitenzorg, naar: Bandoeng, Patoehalaan 17, Karëes.
- J. Passchier, Onderwijzer, van: Weltevreden D. v. O. en E., naar: Soemenep.
- Mevr. Wed. L. J. C. van Es, van: Delft: Spoorringel 27, naar: Den Haag, Benoordenhoutsche weg 34, f 5.

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABALLA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd.
Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld

N. BLOM - SCHEVENINGEN

BEËEDIGD EXPERT

Badhuisweg 33. Tel. S 3029

Inkoop van Paarden, Brillanten
:: en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG

HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER

Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 167, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdags-middags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admisse examens H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

C. HOYNG

SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
alt de Plaatelbakkerij „Zuid Holland”
te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

BESCHIKBAAR.

**N.V. Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
en
DE OUDE VETTE HEN**

Telefoon MARNIX 3820 Telegr.-Adres THEARIO

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeeling
BANKETBAKKERIJ.

Eigen winkels in alle deelen der stad.

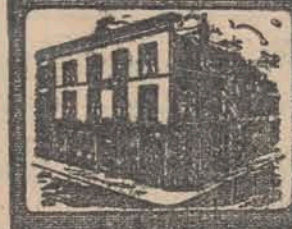
Onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

**Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324**

**N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's**

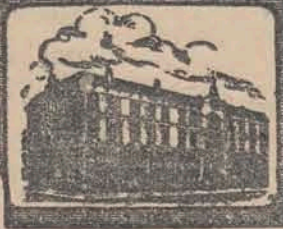
Instituut W. G. TAANMAN
de Perponcherstraat 101—103 's-Gravenhage
Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-i. amb.
Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Bij den Boekhandel is verkrijgbaar

François Blom's „Moderne Kookkunst”

het uitgebreidst, gemakkelijkst en meest practisch
Nederlandsche Kookboek.

Prijs, in linnen stempelband f 5.50.

J. P. G. NICOLAI & ZONN

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuiperstraat 2 Tel. H. 3146
’s-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of
hunne verzameling wenschen te completeeren,
worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en
Aanbod in het Maandblad

NEDERL.-INDIË OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf
regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag
gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG TEL. H. 474 EN 475

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE

Vóór den Schoonmaak.

Bezoekt onze uitgebreide Afdeling op No. 28.

VITRAGES - GORDIJNEN - CRETONNES

Alles op Bedden-gebied.

Wit-Lak-Meubelen voor Slaap- en Kinderkamer

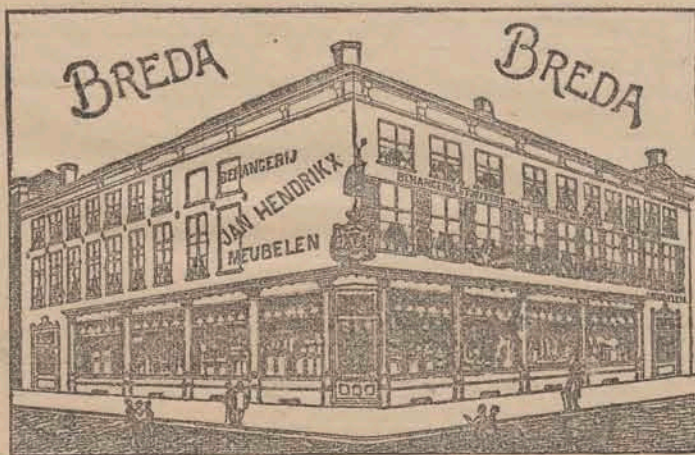
WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Vennootschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: Koninginnegracht 10a

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage:

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid